

ISTORIJOS ŠALTINIŲ TYRIMAI

6

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

VILNIAUS UNIVERSITETAS

ISTORIJOS ŠALTINIŲ TYRIMAI

Sudarė

Artūras Dubonis

6

Lietuvos istorijos institutas
Vilnius, 2018

Redaktorių kolegija:

Darius Antanavičius
(*Lietuvos istorijos institutas*)

Darius Baronas
(*Lietuvos istorijos institutas*)

Zenonas Butkus
(*Vilniaus universitetas*)

Artūras Dubonis (pirmininkas)
(*Lietuvos istorijos institutas*)

Mathias Niendorf
(*Greifswaldo universitetas*)

Rimvydas Petrauskas
(*Vilniaus universitetas*)

Irena Valikonytė
(*Vilniaus universitetas*)

Visi leidinio straipsniai recenzuoti dviejų mokslininkų

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

TURINYS

Artūras Dubonis

Pratarmė	9
----------------	---

Straipsniai

Laimontas Karalius

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanceliarijos knygų rūšys (1522–1540): kaita ir tęstinumas	11
Types of the Grand Duchy of Lithuania Chancellery Books (1522–1540): Changes and Continuity. <i>Summary</i>	61

Darius Baronas

Pirmieji Vilniaus pranciškonų geradariai: 1522 m. Žygimanto Senojo privilegijos tyrimas	65
The First Patrons of Vilnius Friars Minor Conventual: A Study of King Sigismund the Old's Charter of 1522. <i>Summary</i>	100

Mindaugas Klovas

Privačios fundacijos ir donacijos stačiatikių cerkvėms bei vienuolynams Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIV a. pabaigoje–XVI a. pradžioje	101
Private Foundations and Donations to Orthodox Churches and Monasteries in the Grand Duchy of Lithuania in the Late 14th–early 16th Century. <i>Summary</i>	141

Karolis Čižauskas

Didiko valdžia, humanistai ir raudonas vaškas: Mikalojaus Radvilos suteiktis žemioniui Jonui Slavskiui	143
A Nobleman's Rule, Humanists and Red Wax: Mikalojus Radvila's Grant to Landowner Jan Sławski. <i>Summary</i>	170

Darius Antanavičius

Nežinomos XVI a. vidurio Kauno miestiečių apeliacijos valdovo teismui, įrašytos Lietuvos Metrikos Palenkės vaivadijos knygoje	173
The Unknown Appeals of the mid-16th Century Kaunas Citizens to the Assessors' Court and the Court <i>in Relationibus</i> in the So-called Voivodeship of Podlachia Books of the Lithuanian Metrica. <i>Summary</i>	225

Darius Vilimas

Iš Kauno pavieto žemės teismo kasdienybės. Pavieto vazniai XVI a. pabaigoje	227
Everyday Matters in Kaunas Powiat Land Court. Powiat Voznys in the Late 16th Century <i>Summary</i>	248

Inga Ilarienė

Viešųjų notarų veikla Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyskupijose XVI a.	251
Activities of Notaries Public in the Dioceses of the Grand Duchy of Lithuania in the 16th Century. <i>Summary</i>	307

Tomas Čelkis

Kirviu ir kaltu: nekilmingųjų ženklai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XV–XVI a. šaltiniuose	309
With an Axe and a Chisel: Signs of the Base-Born People in the Grand Duchy of Lithuania Sources of the 15th–16th Century. <i>Summary</i>	332

Adam Stankevič

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Vyriausiojo tribunolo raštvedyba: bylų registrų knygos	333
Record Keeping of the Supreme Tribunal of the Grand Duchy of Lithuania: Case Registration Books. <i>Summary</i>	358

Publikacija*Jonas Drungilas, Mindaugas Šinkūnas*

1680 m. lietuviška priesaika dėl Svobiškio dvaro žemių	359
--	-----

Recenzijos

<i>Žiemgalos aktai = Acta Semigalliae</i> , parengė, vertė ir komentavo T. Baranauskas, Joniškis: Žiemų pradas „Simkala“, 2014. – 36 p.	
<i>Sėlos aktai = Acta Seloniae</i> , parengė, vertė ir komentavo T. Baranauskas, Pasvalys–Joniškis: Pasvalio krašto muziejus, Žiemų pradas „Simkala“, 2015. – 64 p. (<i>Darius Baronas</i>)	369
A. И. Груша, <i>Документальная письменность Великого Княжества Литовского (конец XIV – первая треть XVI в.)</i> , Минск: Беларуская навука, 2015. – 465 с. (<i>Mindaugas Klovas</i>)	374
<i>Полоцкие грамоты XIII – начала XVI века</i> , подготовили А. Л. Хорошкевич (отв. ред.), С. В. Полехов (зам. отв. ред.), В. А. Воронин, А. И. Груша, А. А. Жлутко, Е. Р. Сквайрс, А. Г. Тюльпин, Москва: Университет Дмитрия Пожарского, 2015. Т. 1 – 851, [12] с.; Т. 2 – 520, [2] с.; илл.; 6 генеал. табл.; 2 кар. (<i>Vita Diemantaitė</i>)	381
Santrumpos	385
Apie autorius	387
Autoriams	389
Guide for Authors	393

VIEŠŪJŲ NOTARŲ VEIKLA LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTYSTĖS VYSKUPIJOSE XVI A.

Inga Ilarienė

Lietuvos istorijos institutas

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijoje XVI a. pelnytai vadinamas europinės teisės kodifikavimo amžiumi. Trijų Lietuvos Statutų (1529, 1566 ir 1588 m.) parengimas ir paskelbimas rodė ne tik valstybinį atsaką į visuomenės gyvenime vykstančias permainas ir kylančius poreikius, bet pirmiausia liudijo fenomenalų teisės kūrimą valstybėje. Kalbant apie Antrąjį Lietuvos Statutą, deramai minimos jo rengėjų Jono Domanovskio, Stanislovo Narkuskio, Petro Roizijaus, Augustino Rotundo pavardės. Garbinguosius ALS rengėjus ir bendradarbius siejo dar viena profesinė ypatybė – visi jie buvo įgiję viešųjų notarų įgaliojimus. Ar tai vien propografinis sutapimas, žymintis visiems bendrą išsilavinimo bei karjeros pradžios laiptelį? Palikę šį klausimą retoriškai skambėti, imsime bandymo aptarti vieną, neabejotinai LDK teisėkūros dalyviams priskirtiną profesinę grupę – viešuosius notarus ir jų veiklą XVI a.

Tiriamąjį laikotarpį chronologiškai riboja dvi datos, kurios žymi notariato istorijos kertines kolonas. Pirmoji santykinė data – tai 1501 m., žyminti viešojo notariato brandos laikotarpį, kai LDK dvasininkams pradėtas teikti garbės titulas – tai Laterano rūmų grafo *comes apostolicus* titulas, kuriuo popiežius deleguodavo asmeniui teisę nominuoti viešuosius notarus (imperatorius taip pat teikė rūmų grafo titulą). Šią teisę įprastai naudojo vyskupai, oficiolai bei generaliniai notariai. Tarpine reikšminga data laikytini 1515 m., kai LDK buvo parengti vyskupijos statutai¹, – pirmoji

¹ Oficialūs Vilniaus kapitulos statutų suteikimo metai yra 1519 m., žr. W. Pawlikowska-Butterwick, L. Jovaiša, *Vilniaus ir Žemaičių katedrų kapitulų statutai*, Vilnius, 2015, p. 19.

Vilniaus kapitulos statutų redakcija, kurioje turbūt pirmą kartą užfiksuotas ir notaro dalyvavimas bei pareigos kapitulos gyvenime². Antroji data – 1566 m., kai ALS valstybės lygiu juridiskai įteisino notariato veiklą visoje LDK³. Šios datos ir įvykiai pasirinkti kaip žymintys notariato raidos dinamiką ir sklaidą: atėjęs per Bažnyčios instituciją, notariatas palaipsniui įsitvirtino valdovo kanceliarijoje, valdovo pavyzdžiu notarų paslaugomis ėmė naudotis didikai, pamažu notarų radosi miestų savivaldoje. Būtina pabrėžti, kad 1515 ir 1566 m. teisiniai aktai ir įstatymų rinkiniai buvo skirti tvarkyti, sureguliuoti ir įteisinti tai, kas jau realiai funkcionavo visuomenėje. Lygia greta šios skirtingų valdžios struktūrų, bažnytinės ir pasaulietinės, kodifikavimo datos tinkamos viešojo notariato raidos etapams nužymėti, nes nurodo, kiek viešieji notari dalyvavo tiek Bažnyčios, tiek valstybės valdžios institucijose.

Tiriamąjį objektą – viešųjų notarų veiklai – vizualizuoti pasitelkėme parankinį viešųjų notarų registrą (žr. Priedą), kuriame surinkti nuo XVI a. pradžios iki 1566 m. LDK teritorijoje dirbę viešieji notari. Tiriamąją grupę sudaro asmenys, kuriems buvo suteikti viešųjų notarų įgaliojimai ir ėję šias pareigas, tarnavę kaip notari vyskupijose. Ankstesnio tyrimo metu surinktas viešųjų notarų sąrašas pasipildė naujais vardais: 1398–1599 m. chronologiniame sąrašė buvo 129 viešieji notari⁴, šiame straipsnyje pristatome 174 viešųjų notarų grupę, kurie veikė aptariamuoju laikotarpiu (apie 1500–1566 m.)⁵. Straipsnyje pateikti baigtinius skaičius nėra galimybės: pirmiausia, esant dideliame Lietuvoje išlikusių šaltinių fragmentiškumui ir plačiam jų pasklidimui už Lietuvos ribų, išlieka permanentinė galimybė atrasti vis daugiau naujų vardų. Kita vertus, to neleidžia pati tiriamojo objekto specifika, kadangi ne visi viešieji notari naudojami savo įgaliojimais, kuriuos dažniausiai įgydavo palyginti jauname amžiuje, karjeros pradžioje. Straipsnio objektas tiesiogiai siejasi būtent su rašytine LDK vyskupijų viešųjų notarų veikla, todėl pridėtame notarų registre pateikta ne

²Ten pat, p. 305 (statutas nr. 12), p. 323 (statutas nr. 50), p. 324–325 (statutas nr. 52), p. 330 (statutas nr. 68), p. 336 (statutas nr. 78).

³I. Valikonytė, „Pratarmė“, *Lietuvos Statutas: Temidės ir Klėjos teritorijos*, sud. I. Valikonytė ir N. Šlimienė, Vilnius, 2017, p. 9–10.

⁴I. Ilarienė, „1388 m.–XVI a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyskupijų viešieji notari“, *Istorijos šaltinių tyrimai*, t. 5, sud. A. Dubonis, Vilnius, 2014, p. 165–169.

⁵Palyginimui – visą XIV a. Lenkijoje veikė apie 180 viešųjų notarų; žr. K. Skupieński, *Notariat publiczny w średniowiecznej Polsce*, Lublin, 1997, p. 32; M. Koczerskos svarstymais remiantis, vėlyvųjų viduramžių Lenkijoje galėjo būti keletas tūkstančių viešųjų notarų; žr. M. Koczerska, „De manu, signo et nomine, czyli o krakowskich notariuszach publicznych w późnym średniowieczu“, *Kultura średniowieczna i staropolska, Studia ofiarowane Aleksandrowi Gieysztorowi w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*, pod red. D. Gawinowej, S. Gawlasa, M. Koczerskiej, S. K. Kuczyńskiego, E. Potkowskiego, A. Rottermunda, J. Tyszkiewiczza, Warszawa, 1991, p. 191.

tik daugiau viešiesiems notarams priskirtų vardų, kartu vizualizuojamos surinktos nuorodos į tų asmenų parengtus notarinius dokumentus bei su jų notarine veikla susijusius rašytinius šaltinius⁶. Pristatyta, nors ir negausi, istorijos šaltinių grupė, kurią sudaro viešųjų notarų surašyti ar patvirtinti dokumentai, tikslingai reprezentuojantys veiklos kryptis ir sritį. Dokumentų surašymo vietų vardai padeda apžvelgti vyskupijų viešųjų notarų veiklos lokaciją ir mobilumą vyskupijoje. Esant informacijos, įterpti notarų pareigybinę dinamiką rodantys įrašai.

Svarbu konstatuoti, kad prioritetas šiuo (pradiniu) laikotarpiu buvo teikiamas pačių viešųjų notarų parengtų dokumentų paieškoms, stengiantis surinkti jų rašytinį paveldą. Daugiausia dėmesio skyrėme notarinio instrumento forma surašytiems pergamentams, nes būtent jie yra vertingiausi prozopografinės informacijos požiūriu. Tokiu tikslu peržiūrėti gausūs pergamentų rinkiniai sudaro straipsnio nespausdintų šaltinių pagrindą: Varšuvos centriniame senųjų aktų archyve⁷, Krokuvos Čartoriskų bibliotekoje⁸ ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje saugomi pergamentai bei jų skaitmeninti rinkiniai⁹. Atlikdami tolesnį tyrimą, numatome išplėsti nepublikuotųjų šaltinių bazę, panaudoti aktualią medžiagą, išlikusią rankraštiniuose Vilniaus ir kitų vyskupijų dokumentų nuorašų knygoje.

Iš publikuotų šaltinių pirmiausia paminėtinas Dariaus Antanavičiaus išleistas Vilniaus katedros bažnyčios posėdžių protokolų pirmasis tomas, apimantis 1502–1533 m. laikotarpį¹⁰. Profesionaliai parengta protokolų medžiaga su išsamiais turinio santraukomis lietuvių kalba atveria plačias galimybes tyrinėtojams. Išsamiai panaudoti minėto šaltinio informaciją viešųjų notarų veiklai Vilniaus kapituloje tirti bus artimiausias mūsų uždavinys. Lygia greta svarbus notarų veiklos istorijos šaltinis yra vyskupijų

⁶ Registro lentelėje panaudojome ir „skolintas“ nuorodas į šaltinį, jas įrašėme prieš tai pateikę patį „informacijos šaltinį“, pavyzdžiui: „Klovas, p. 391: LMAVB RS, f. 6–263, l. 122–124“.

⁷ *Archivum Głównie Akt Dawnych*, Dział dokumentów pergaminowych; Akta Radziwiłłów, nr. XI, XV.

⁸ *Biblioteka XX. Czartoryskich w Krakowie*, rankr. 1777/IV. Tai XVII a. Vilniaus kapitulos archyvo kopijų knyga: „NB. Anno 1642, die 8 mensis Augustii. Privilegia episcopalia et capitularia ac etiam ecclesiarum aliquarum sunt anticata in Metricis Cancellariae Maioris M. D. Lithuaniae sub cancellariatu celsissimi Adalberti Stanislai Radziwiłł“, joje – „Privilegia seu fundationes ecclesiarum dioecesis Vilnaensis“ apima 1424–1647 m., l. 81–955. Šios rankraštinės knygos medžiaga koreliuoja su dokumentais „Actorum archivi dioecesis Vilmensis liber sextus“ (VUB RS, f. 57), taip pat su „Acta Capituli Vilmensis“ (LMAVB RS, f. 43).

⁹ LMAVB RS, f. 1–31; f. 1–48; 1–50, f. 1–64; f. 1–176; f. 3–86; f. 3–87; f. 6–74; f. 6–83; f. 6–86; f. 6–87; f. 6–97; f. 6–100; f. 6–115; f. 6–129; f. 6–133; f. 6–192; f. 6–194; f. 6–217; f. 6–224; f. 256–1030, l. 1–6; f. 43–202, l. 194–197v.

¹⁰ *Acta capituli ecclesiae cathedralis Vilmensis saec. XVI–XVIII. Vilniaus katedros bažnyčios kapitulos posėdžių protokolai XVI–XVIII a.*, t. 1 (1502–1533), par. D. Antanavičius, D. E. Staškevičienė (toliau – *Acta capituli*), Vilnius, 2018.

parapinių bažnyčių dokumentai. Vilniaus vyskupijos 1522 m. vizitacijos aktus, kaip Vilniaus kapitulos archyvo dalį, rekonstravo S. C. Rowell¹¹. Abi aukščiau paminėtos naujausios publikacijos iš esmės praturtino notariato istorijai aktualią šaltinių bazę¹². Visų šiame straipsnyje panaudotų nepublikuotų ir publikuotų šaltinių bei literatūros sąrašas yra pateiktas pabaigoje esančiame priede „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyskupijose 1500–1566 m. veikusių viešųjų notarų registras“.

Plati Europos notariato raidos panorama, apimanti lokalių situacijų specifiką, pateikta įvairių Europos šalių mokslinių straipsnių rinkinyje¹³. Remiantis šio rinkinio medžiaga galima kalbėti apie skirtingus viešojo notariato raidos Europoje kelius, kuriais formavosi ši institucija, ir apie institucines funkcionavimo skirtynes net ir nedidelės valstybės, kaip Šveicarija, teritorijos regionuose¹⁴. Notariato raidos LDK būdingi bruožai chronologiškai apžvelgti studijoje *Lietuvos notariato istorija*¹⁵. Viešųjų notarų tvarkytiems privatiems dokumentams, notarinio dokumento formuliario analizei ir kaitai daug dėmesio skirta istoriko Mindaugo Klovo disertacijoje¹⁶. Čia susisteminta ir išanalizuota šaltinių medžiaga visapusiškai praverė rengiant šį straipsnį.

Notariato recepcija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje

Notariato raida neatsiejama nuo bažnytinių organizacijų veiklos. Apie LDK notariato pradžią tikslinga kalbėti pradėdant nuo XIV a. pabaigos, kai su Lietuvos krikštu kelių ateiti viešiesiems notarams atvėrė Bažnyčios, pirmiausia vyskupo

¹¹ *Acta primae visitationis diocesis Vilnensis anno Domini 1522 peractae. Vilniaus Kapitulos archyvo Liber Iib atkūrimas*, sud., tekstus iš rankraščių parengė, mokslinį įvadą ir paaiškinimus parašė S. C. Rowell (toliau – *Acta primae*), Vilnius, 2015.

¹² *Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon dioecesis Vilnensis*, edd. J. Fijałek, S. Kutrzeba, Kraków, 1932–1948, t. 1 (1387–1507), wyd. J. Fijałek i W. Semkowicz, Kraków, 1948 (toliau – *CV*); *Codex Mednicensis seu Samogitiae Diocesis*, t. 1, ed. P. Jatulis, Roma, 1984.

¹³ *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV*, Actas del VII Congreso Internacional de Diplomatica, éd. J. Trenchs Odena, Valencia, 1986.

¹⁴ P. Rück, „Die Anfänge des öffentlichen Notariats in der Schweiz (12.–14. Jh.)“, *Notariado público y documento privado*, p. 843–877. Prieiga per internetą: http://elec.enc.sorbonne.fr/cid/cid1986/art_19 [žiūrėta 2018 07 05].

¹⁵ *Lietuvos notariato istorija*, sud. J. Karpavičienė, Vilnius, 2012, 190 p.

¹⁶ Mūsų temai labai parankūs į atskirą grupę išskirti testamentai, ypač privačius dokumentus surašiusių asmenų vardai su pareigomis; žr. M. Klovas, *Privačių dokumentų atsiradimas ir raida Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje (1529 m.)*. Daktaro disertacija. Vilnius, 2017, p. 183–202, 269–279.

institucija. Kaip šalis per naktį nepakeičia tikėjimo¹⁷, taip ir notariato atėjimas neįvyko per vieną dieną nei LDK, nei Lenkijos Karalystėje. Po vėlyvo krikšto Lietuvoje palengva vyko Bažnyčios statyba: nominavus Vilniaus vyskupą, įsteigta Vilniaus katedros kapitula, prasidėjo parapijų sistemos ir reikalingų sąlygų bažnytiniam gyvenimui kūrimas, imta telkti naujus dvasininkus, rūpintis jų formavimu. Pirmieji kunigai bei kapitulų nariai buvo atvykėliai iš Lenkijos¹⁸. Kuriantis LDK vyskupijoms, klostėsi Vilniaus, Žemaičių vyskupijų pavaldumo Gniezno arkivyskupijai tradicija. Kitos dvi LDK vyskupijos – Lucko ir Kijevo – priklausė Lvovo arkivyskupijai¹⁹. Notariato institucija daugelyje Europos regionų, išskyrus notariato tėvynę Italiją, buvo sutikta atsargiai, kaip „svetima“, todėl dažniausiai recepcija vyko lėtai, per vyskupui tarnavusius pavienius notarų. Tai pasakytina ir apie šios institucijos pradžią Lietuvos valstybėje.

Tolesnį notariato kelią brėžė parapijų tinklo kūrimasis tiek šalies branduolio teritorijoje, tiek periferijoje. Formuojantis parapijų tinklui, dokumentas tapo aktualus vis platesnei visuomenei. Dėl Bažnyčios įtakos klostantis fundacijų ir testamentinio palikimo tradicijai, augo lotyniškojo dokumento poreikis, formavosi notarų paklausa. Vilniui, kaip vyskupijos centrui ir vyskupo rezidencijos miestui, nuolat reikėjo ne tik dvasininkų, bet ir išsilavinusių įvairių kitų profesijų žmonių. Vyskupų miestai Europoje paprastai tapdavo traukos centrais išsilavinimą turintiems žmonėms iš įvairių kitų vyskupijų. Viešieji notarai buvo tarp pastarųjų, kurie stengėsi apsigyventi būtent miestuose, ir ypač tuose, kur reziduodavo vyskupas. Miestuose notariato pozicijos buvo tvirčiausios. Vyskupo kanceliarijoje personalo daugumą paprastai sudarydavo viešųjų notarų įgaliojimus turintys asmenys. Tokius įgaliojimus tuo pat metu galėjo turėti ir katedros kanauninkai, kurių karjera dažnai prasidėdavo tarnaujant vyskupo kanceliarijoje. Svarbus indėlis, pirmiausia žmogiškaisiais resursais, šioje statyboje priklausė Lenkijos bažnyčiai, kurios provincijoms, Gniezno ir Lvovo, priklausė LDK vyskupijos. Atvykę dvasininkai diegė jiems įprastą tvarką prisitaikydami prie vietinių LDK sąlygų. Ankstyvuoju laikotarpiu pagalba pirmiausia keliavo iš Krokuvos: su pirmuoju Vilniaus vyskupu Andriejumi iš Krokuvos atvyko ir vyskupo viešasis

¹⁷S. C. Rowell, „Church Court Records as Evidence for the Christianisation of Lithuanian Society in the late-15th and early-16th Century“, *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, vol. 29, 2014, p. 34. Prieiga per internetą: <http://briai.ku.lt/leidiniai/acta-historica-universitatis-klaipedensis/serijos-tomai/tomas-29/> [žiūrėta 2018 07 05].

¹⁸*Lietuvos istorija*, t. 4: Nauji horizontai: dinastija, visuomenė, valstybė. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė 1386–1529 m., J. Kiaupienė, R. Petrauskas, Vilnius, 2009, p. 194, 200.

¹⁹D. Baronas, S. C. Rowell, *The Conversion of Lithuania. From Pagan Barbarians to Late Medieval Christians*, Vilnius, 2015, p. 459.

imperatoriaus teisių notaras (tikėtina, mokslus baigęs Prahos universitete), Krokuvos vyskupijos dvasininkas Mikalojus Krokuvietis, savo ženklą ir parašą padėjęs notarinio instrumento forma 1398 m. Vilniuje surašytame vyskupo testamente²⁰. Taigi pirmasis LDK raštijoje žinomas ne užsienio reikmėms surašytas notarinis dokumentas yra iš pirmojo Vilniaus vyskupo laikų. Krokuvos pavyzdys rodė, kad didieji miestai, ypač sostinės, traukė įvairių vyskupijų žmones²¹. Vilniaus vyskupijos atveju visą XV a. taip pat sutinkame daugiausia iš kitų vyskupijų atvykusius viešuosius notarus. Žinomi vyskupo notarų padėjėjai: 1443 m. vasario 2 d. donacijos Vilniaus vyskupo notaro padėjėjas Mikalojus Jokūbaitis iš Klodavos Horodilove (Ardilava) surašė donaciją²². Kita vertus, jau XV a. randasi viešieji notariai, kurių kilmės ir notarinės veiklos vietos yra Vilniaus, Žemaičių, Lucko vyskupijos: Simonas iš Šalčininkų²³, Aleksiejus Andriejaitis Raseiniškis (*Allexius Andreae de Rosseyeni*)²⁴, Mykolas Germanaitis Trakiškis (*M. Germani de Troki*)²⁵, Grigalius²⁶, Vilniaus vyskupo Mikalojaus Šalčininkiečio²⁷ notaras Jonas (žinomas iš 1460 m. Vaistamo (Ušakovo), Naujųjų Voverių fundacijų, 1462 m. Varnionių fundacijos)²⁸.

XV a. vidurys siejamas su viešojo notariato recepcija LDK. Tuo metu visuomenės gyvenime jau buvo viešojo notariato prigijimo požymių – vietinės kilmės viešieji notariai ir notarinės dokumentų formos naudojimas²⁹. Pagrindines žinias apie notarą saugo notarų pasirašymo formulės: vardas, tėvavardis, kilmės vardas, vyskupija, kurioje gavo šventimus ir (ar) notaro įgaliojimus. Apie kilmę galime kalbėti tik tų viešųjų notarų, kurių surašyti notariniai instrumentai išliko iki mūsų dienų originaluose, nuorašuose ar publikacijose. Didesnės viešųjų notarų dalies kilmės vardai „pražuvę“ kartu su dokumentais, o išlikę istorijos šaltiniai, deja, nesuteikia visos norimos infor-

²⁰ AGAD, nr. 8485; *CV*, nr. 33, p. 54–59. Apie tai minėta I. Ilarienė, *op. cit.*, p. 151.

²¹ M. Koczarska, *op. cit.*, p. 197.

²² *Acta primae*, nr. 67[61], p. 93–94.

²³ *CV*, nr. 430.

²⁴ V. Ališauskas, T. Jaszczolt, L. Jovaiša, M. Paknys, „Lietuvos katalikų dvasininkai XIV–XVI a.“, *Bažnyčios istorijos studijos*, t. 2, Vilnius, 2009 (toliau – *LKD*), nr. 151, p. 42; *Cracovia Lithuanorum saeculis XIV–XVI. Lietuvių Krokuvą XIV–XVI a.*, d. 1, edd. W. Urban, S. Lūžys, Vilnius, 1999, nr. 204, p. 84.

²⁵ *LKD*, nr. 1615, p. 287.

²⁶ Ten pat, nr. 483, p. 96.

²⁷ Ten pat, nr. 1388, p. 248–249.

²⁸ *Acta primae*, nr. 16[14], 18[16], 50[45a].

²⁹ Paminėsime ankstyviausią privataus asmens viešąja forma sudarytą testamentą – tai našlės Onos Manvydienės testamentas, kurį 1476 m. Vilniuje surašė viešasis imperatoriaus teisių notaras Poznanės vyskupijos dvasininkas Jonas Jokūbaitis (kilmė nežinoma), žr. M. Klovas, *op. cit.*, p. 94–95; AGAD, perg. 7347.

macijos. XV a. duomenys apie viešųjų notarų kilmę iš LDK yra labai fragmentiški. Vienas anksčiausių paminėjimų yra iš 1450–1453 m., kai Krokuvos oficiolo konsistorijoje prokuratoriumi buvo kažkoks Stanislovas Vilnietis³⁰. Paminėsime dar vieną šaltinių žinutę, rodančią tam tikrus notariato recepcijos atgarsius bei notarų paklausą tarp aukštus valstybės urėdus užėmusių didikų: 1485 m. Trakų vaivada Bagdonas Sakaitis pasiuntė į Gdanską savo raštininką Fedką spręsti reikalų miesto taryboje. Lydimajame rašte atvykstantysis asmuo pristatytas kaip notaras – *notarius meus Te-dicus*³¹. Iš rytinių vyskupijų į Krokuvą atvykusius viešuosius notarus tyrinėjusi autorė pastebi, kad iš Vilniaus ir Lucko vyskupijų atvykusiųjų vardų Krokuvos oficiolų ir generalinių vikarų knygoje padaugėja tik XVI a.: 5 viešieji notari iš Vilniaus vyskupijos ir 4 – iš Lucko, 1 – iš Kijevo (Andriejus iš Kijevo)³². Iš Vilniaus vyskupijos 1500–1567 m. Krokuvoje minimi: Jonas Jomantaitis Šalčininkietis (Priedas, nr. 68), Jurgis Simonavičius iš Žemaitijos (Priedas, nr. 80), Martynas Petraitis iš Vosyliškių (Priedas, nr. 98), Valentinas iš Vosyliškių ir Vaclovas Čirka (Priedas, nr. 171). Iš Lucko vyskupijos: Stanislovas Jonaitis iš Mordų, Baltazaras Krasovskis (Priedas, nr. 16), Jonas Tomaitis iš Olesko ir Mikalojus Vengrovietis (Priedas, nr. 116). Tokias XVI a. pirmosios pusės tendencijas galima būtų sieti su notariato raidos požymiu, kai vyskupijose nebebuvo jaučiamas viešųjų notarų trūkumas.

Notarinio instrumento forma Lietuvoje, kaip ir Lenkijoje, prigijo palaipsniui³³. Svarbi buvo Bažnyčios įtaka, skatinusi fundacijų ir testamentinio palikimo tradiciją. Pasaulietinė visuomenės dalis su notarinio instrumento formos dokumentais susidurdavo bažnytiniame teisme. Lenkijos Karalystėje šios rūšies dokumentai Bažnyčios reikmėms naudoti jau nuo XIV a. antrosios pusės ir buvo plačiai naudojami per visą XV a. Tyrinėtojai nurodo, kad XV a. notarinis instrumentas tapo populiariausia dokumento surašymo forma Lenkijos bažnyčioje³⁴. Iš privačių dokumentų viešąja forma dažniausiai buvo sudaromi viešųjų notarų surašyti testamentai, fundacijos ir donacijos. Naujausios studijos apie privataus dokumento raidą LDK duomenimis, pagrindiniu lotyniškų

³⁰ Tiksliau identifikuoti šio asmens nepavyko, žr. E. Knapiek, „Przybysze z Litwy i Rusi w konsystorzu Krakowskim w XV i XVI w.“, *Nasza przeszłość*, t. 111, 2009, p. 275–276. Prieiga per internetą: <http://naszaprzeszlosc.pl/tom-111, 145.html> [žiūrėta 2018 07 05].

³¹ Archiwum Państwowe w Gdańsku, f. Akta miasta Gdańska, 300D/8,60. Už nuorodą dėkoju kolegai M. Klovui.

³² E. Knapiek, *op. cit.*, p. 278.

³³ S. Mikucki, „Początki notariatu publicznego w Polsce“, *Przegląd Historyczny*, t. 34, nr. 1, 1937–1938, p. 10–26. Prieiga per internetą: http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Przegląd_Historyczny-r1937_1938-t34-n1-s10-26.pdf [žiūrėta 2018 07 05].

³⁴ M. Koczarska, *op. cit.*, p. 193.

privačių dokumentų plėtros centru ankstyvuoju laikotarpiu galima laikyti Vilniaus ir Lucko vyskupų aplinką. Iš visų žinomų dokumentus surašiusių asmenų net 81 proc. buvo notarai: ankstyvuosiuose dokumentuose dažniausiai įvardijami kaip vyskupo notarai arba vicenotarai, kartais tiesiog notarai, o nuo XV a. aštuntojo dešimtmečio jau dažniausiai išskyla kaip viešieji apaštaliniai ir imperatoriškieji notarai³⁵. Pastarųjų dokumentai įgaudavo išskirtinę notarinę formą ir buvo dedamas notaro ženklas.

Viešojo notariato atėjimas su Bažnyčios organizacija yra klasikinis atvejis Europos notariatų istorijoje. Kitų valstybių patirtis rodo, kad notarinių instrumentų kelias į miestus buvo palyginti ilgas ir notarinio dokumento atėjimo laikas nepriklausė nuo aktyvių prekybinių ryšių, pavyzdžiui, su Italijos, Prancūzijos žemėmis. Notarinio instrumento praktikavimo pradžia taip pat nesiejama su miestiečiais ar pirkliais. Pirmieji notarinio instrumento dokumentų formą naudoti pradėjo bažnytinis teismas ir oficiolai. Dažniausiai visus bažnyčios teismo dokumentus rengdavo ir surašydavo viešieji notarai³⁶. Iš kitų tolimųjų Vokiečių tautos Šv. Romos imperijos valstybių paminėsime būdingą situaciją gana anksti (XI a.) krikštą priėmusioje Švedijoje, kur XIV a. šaltinių žinutėse rašoma, esą yra ir mažai viešųjų notarų, ir jų paslaugomis nėra įprasta naudotis, vis dėlto būtent iš to laikotarpio sutinkama išlikusių notarinių instrumentų formos dokumentų³⁷.

Žvelgdami į XV a. Lietuvą turime pripažinti, kad valstybei teko nelengvas uždavinys recipuoti nemažai valdymo institucinių naujovių. Kaip nuolatinė valdymo institucija iš Ldk Vytauto raštinės kūrėsi kanceliarija su nuolatinė raštininkų ir notarų pareigybėmis. Dauguma raštininkų buvo atvykėliai iš Lenkijos, Silezijos ir Ordino³⁸. Nors tarp vytautinės raštinės personalo buvo nemažai užsieniečių, diegusių vakariečių dokumētų formuliarą, jų veiklą ribojo LDK rašto kultūros lygmuo³⁹. Turėjo praeiti nemažai laiko, kol pradėta ir tapo įprasta naudotis viešųjų notarų paslaugomis, o notarinio dokumento formos naujiena būtų priimta naudoti ne vien užsienio politikos, bet ir vidaus reikmėms. Šioje srityje labiausiai prisidėjo bažnytinis teismas.

³⁵ M. Klovas, *op. cit.*, p. 125.

³⁶ K. Militzer, „Schreinseintragungen und Notariatsinstrumente in Köln“, *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV*, éd. José Trenchs, València, 1989, p. 1195. Prieiga per internetą: http://elec.enc.sorbonne.fr/cid/cid1986/art_38 [žiūrėta 2018 07 05].

³⁷ Čia remiamės įžvalgomis apie Švedijos notariato raidos XIV a. ypatybes, kai dėl viešųjų notarų trūkumo neplito dokumentų notarinio instrumento forma, žr. B. Fritz, „Das Notariat in Schweden“, *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV*, éd. José Trenchs, València, 1989, p. 961–962. Prieiga per internetą: http://elec.enc.sorbonne.fr/cid/cid1986/art_24 [žiūrėta 2018 07 05].

³⁸ R. Petrauskas, „Rašto ir raštinių kultūros pradžia Lietuvoje“, *Lietuvos notariato istorija*, Vilnius, 2012, p. 24.

³⁹ A. Dubonis, D. Antanavičius, R. Ragauskienė, R. Šmigelskytė-Stukienė, *Susigrąžinant praeitį. Lietuvos Metrikos istorija ir tyrimai*, Vilnius, 2016, p. 56.

Viešojo tarnyba ir privatūs santykiai

Ldk Aleksandro valdymo laikotarpio vieną iš atskaitos taškų LDK notariato raidoje žymi 1501 m., kai Vilniaus prepozitui Erazmui Ciolekui (Vitelijui), atvykusiam Ldk Aleksandro pasiuntiniui prie Šv. Sosto, popiežius Aleksandras VI, atsižvelgęs į pavyzdinę asmens gyvenimą, dorybes ir tinkamumą, suteikė „savo notarui“ Erazmui teisę skirti viešuosius notarų, tabelionus ir teisėjus⁴⁰. Erazmas Ciolekas nuo 1494 m. buvo Ldk lotyniškuoju sekretoriumi, valdovo sekretoriaus pareigas ėjo 1498–1506 m. Pasižymėjo kaip veiklus administratorius ir kaip mecenatas. Vienas jo globotinių buvo būsimo garsiosios *Giesmės apie Stumbro išvaizdą, žiaurumą ir medžioklę* autorius Mikalojus Husovianas (Priedas, nr. 107), priėmęs žemuosius dvasininko šventimus, iš E. Cioleko gavęs apaštalinį teisių viešojo notaro įgaliojimus. Iš pradžių Husovianas tarnavo Lucko vyskupo Pauliaus Alšėniškio aplinkoje. Manoma, kad Husovianas ir kunigaikštis Paulius Alšėniškis buvo pažįstami nuo studijų Krokuvos universitete laikų. Tai padėjo užmegzti klientinius santykius. 1518 m. Volpoje surašė vyskupo motinos kunigaikštienės Sofijos Alšėniškės testamentą⁴¹. 1519 m. Goniondze surašytą dokumentą pasirašė jau kaip Vilniaus vaivados notaras⁴². Jau būdamas Plocko vyskupu, Erazmas Ciolekas pakvietė Husovianą prisijungti prie valdovo deleguoto vyskupo pasiuntinybės į Romą. Ten Husovianas pasiliko iki vyskupo mirties 1522 m. Sugrįžęs iš Romos, savo poetiniams talentams įgyvendinti pasirinko Krokuvą. Negausi, bet iškalbinga medžiaga leidžia įžvelgti tarp didikų asmeninių viešųjų notarų poreikį, kuris provokavo viešųjų notarų mobilumą. Kita vertus, Husoviano atvejis rodo išsilavinusių viešųjų notarų karjeros galimybes – jų nevaržė nei priklausomybė skirtingoms arkivyskupijoms, nei skirtingiems senjorams.

Dinamišką ir nesėklią notarų veiklą demonstruoja Plocko vyskupijos dvasininko Motiejaus Prusinoviciečio (Priedas, nr. 120)⁴³ atvejis. 1500 m. Motiejus buvo notaras Vilniuje⁴⁴, 1503–1504 ir 1510 m. tarnavo Žemaičių vyskupo kanceliarijoje⁴⁵, 1509 m. Plocko vyskupas Erazmas suteikė viešajam notarui Motiejui patvirtinimą (admisiją)

⁴⁰ CV, nr. 495, p. 595–596.

⁴¹ AGAD, perg. 8443; naujausia publikacija: *Acta primae*, p. 197–198, nuoroda nr. 500. Plačiau žr. W. Wróbel, „Krağ rodzinny Zofii z Chożowa Holszańskiej i jej testament z 29 VII 1518 r.“, *Rody, rodziny Mazowsza i Podlasia. Źródła do badań genealogicznych*, pod red. D. K. Rembieszewskiej i H. Krajewskiej, Łomża, 2013, p. 345–366.

⁴² LMAVB RS, f. 1–64.

⁴³ LKD, nr. 1708, p. 296.

⁴⁴ *Acta primae*, nr. 53(47), p. 76–77.

⁴⁵ G. Błaszczyk, *Diecezja Źmudzka od XV do początku XVII wieku. Ustrój*, Poznań, 1993, p. 90.

notarinei veiklai Plocko vyskupijoje⁴⁶. Pradėjęs notaro tarnybą, tapo Plocko kapitulos nariu, vėliau – kanauninku⁴⁷. O 1519 m. jau buvo Krokuvos notaras⁴⁸.

1509 m. į Krokuvos generalinio vikaro ir oficiolo kanceliariją dirbti buvo priimtas viešasis apaštalinų ir imperatoriaus teisių notaras Vaclovas Čirka iš Vilniaus vyskupijos (iš Valkavisko) (Priedas, nr. 171). Tais pačiais metais gavo leidimą (admisiją) darbuotis Krokuvos vyskupijoje⁴⁹.

Erazmo Cioleko asmeninės savybės, užimamos pareigos ir popiežiaus suteiktas Laterano rūmų grafo *comes apostolicus* titulas, kuriuo popiežius deleguodavo asmeniui teisę nominuoti viešuosius notarus (imperatorius taip pat teikė rūmų grafo titulus) neabejotinai turėjo viešojo notariato pozicijas stiprinantį poveikį LDK ir prisidėjo prie viešųjų notarų skaičiaus augimo. Tokį titulą turintis asmuo turėjo teisę skirti pagalbinkus, *vicecomes*, kurie savo ruožtu gaudavo teisę nominuoti viešuosius notarus. Apskaičiuota, kad 1409–1500 m. laikotarpiu Lenkijoje *comes* ir *vicecomes* titulus turėjo apie 110 asmenų⁵⁰. Vyskupijose teisę skirti viešuosius notarus galėjo turėti vyskupai, oficiolai ir generaliniai vikarai.

Viešųjų notarų katalogus sudarinėję mokslininkai pažymi, kad jų skaičiai niekada nebūna baigtiniai. Netgi jei yra išlikusios vyskupijų viešųjų notarų admisijos knygos, į kurias buvo įrašomi duomenys apie vyskupijoje patvirtintus viešuosius notarus ir pridėdamas jų naudojamo ženkle piešinys, tyrėjų nuomone, vardai ir skaičiai gali nesutapti su toje vyskupijoje veikusiais viešaisiais notariais. Buvo praktikuojama galimybė keisti priklausomybę vyskupijai. Antai Plocko vyskupo ir konsistorijos kanceliarijose darbavosi viešieji notari, kurių admisijos knygos nėra, kita vertus, dalies admisijos knygos įrašytų viešųjų notarų parengtų dokumentų ar kitų žinių apie jų notarinę veiklą toje vyskupijoje taip pat nėra išlikusių⁵¹. Paminėsime vieną tokių pavyzdžių – Joną, Trobų kleboną⁵² (Priedas, nr. 48). Jis buvo žinomas tik kaip Trobų (Vilniaus vyskupija) klebonas iš vienintelio 1510 m. dokumento. Atradus pergamentą, kurį 1495 m. Trobose surašė kažkoks Jonas, *curatus in Traby*⁵³, jau

⁴⁶ E. Kobylińska, „Admisje notarialne w diecezji plockiej u szylku śrzedniowiecza“, *Studia Geohistorica*, t. 5, 2017, žr. elektroninį notarų katalogą, prieiga per internetą: http://atlasfontium.pl/index.php?article=admisje_plockie_katalog#66 [žiūrėta 2018 07 05].

⁴⁷ E. Kobylińska, *op. cit.*, p. 216.

⁴⁸ G. Błaszcyk, *op. cit.*, p. 90.

⁴⁹ E. Knapek, *op. cit.*, p. 272–273.

⁵⁰ K. Skupieński, *op. cit.*, p. 93.

⁵¹ E. Kobylińska, *op. cit.*, p. 206–207.

⁵² LKD, nr. 793, p. 135.

⁵³ AGAD, perg. 7391.

galima buvo daryti atsargią prielaidą, kad minėtasis klebonas ir viešasis imperatoriaus teisių notaras Jonas, nors jo notarinėje pasirašymo formulėje nėra nei tėvavardžio, nei kilmės vardo, tik dvasininko priklausomybė Lucko vyskupijai, galėtų būti tas pats asmuo. Galiausiai šį spėjimą patvirtino istorikės Ewos Kobylińskiej publikuoto Plocko vyskupijos viešųjų notarų katalogo medžiaga su admisijų knygoje esančių įrašų skaitmenizuotais vaizdais: 1483 m. Viškuve (Wyszków) Plocko vyskupas patvirtino viešojo notaro Jono Petraičio Vengroviečio (*Johannes Petri de Wangrowo*) įgaliojimus notarinei veiklai, notaras Jonas nupiešė savo ženklą ir pasirašė⁵⁴. Lemiamą vaidmenį identifikuojant šį asmenį suvaidino būtent notarinis ženklas. Trobų klebonas Jonas tapo Jonu Vengroviečiu.

Ar lengva buvo tapti viešuoju notaru

Formalioji teisė kėlė reikalavimus, kad viešasis notaras turėtų notaro įgaliojimus ir galiojantį leidimą eiti notaro pareigas tam tikroje vyskupijoje. Kitaip galėjo būti apkaltintas neteisėta veikla. Norėdamas eiti viešąsias pareigas konkrečioje vyskupijoje, viešasis notaras turėjo pateikti notaro įgaliojimus patvirtinančius dokumentus ir prašyti leidimo imtis viešosios veiklos toje vyskupijoje. Patikrinus dokumentus, buvo sprendžiamas leidimo klausimas vadovaujantis sinodų statutais⁵⁵. Nuo 1420 m. visoje Gniezno arkivyskupijoje notarų veiklos klausimą reguliavo sinodų statutai⁵⁶. Jie skelbė, kad viešasis notaras privalo įrodyti savo įgaliojimus tos vyskupijos vyskupui, oficiolui ar generaliniam vikarui. Gavęs teigiamą sprendimą, viešasis notaras turėjo pats įrašyti į bažnyčios knygas savo vardą, ženklą ir teksto fragmentą. Vyskupijų kanceliarijose galiojo reikalavimas, kad notarai turėtų viešųjų notarų įgaliojimus⁵⁷.

Privilegiją teikti notaro įgaliojimus turėjo popiežius ir imperatorius. Kai imperatorius ėmė nominuoti imperatoriaus teisių viešuosius notarus, popiežius pradėjo nominuoti apaštalinį teisių notarų. Viešojo notariato suklestėjimą paskatino Romos teisės renesansas, pirmiausia Italijos (Bolonijos, Padujos, Perudžos) universite-

⁵⁴ Prieiga per internetą: http://atlasfontium.pl/index.php?article=admisje_plockie_katalog [žiūrėta 2018 07 05].

⁵⁵ E. Knapik, *op. cit.*, p. 276.

⁵⁶ *Statuta Provincie Gnesnen[sis] Antiqua Revisa diligenter et Emendata*, par. Jan Łaski, [Kraków], 1527.

⁵⁷ R. Pawlik, „Notariusze kamieńskiej kapituły katedralnej i ich funkcje w pierwszej połowie XVI wieku“, *Przegląd Zachodniopomorski*, R. 30 (59), 2015, z. 1, p. 52–53.

tuose, kai siekta Romos teisę pritaikyti augantiems teisinės praktikos poreikiams. Nuo XIII a. pabaigos viešasis notariatas buvo išplitęs visoje lotyniškoje Europoje. Vokiškose žemėse notariatas tapo visiškai valstybine institucija. Naujaisiais laikais notariato raidai lemiamą įtaką turėjo 1512 m. imperatoriaus Maksimilijono I Tryro reichstage paskelbti notariato nuostatai *Reichsnotariatsordnung*, kurie tapo svarbiausiu Vokiečių tautos Šv. Romos imperijos notarų veiklą reguliavusiu įstatymu, galiojusiu iki pat XIX a.⁵⁸

Notarų kvalifikacija rėmėsi teisinėmis žiniomis ir praktika. Viso to reikėjo, kad būtų parengti bei surašyti teisingo turinio ir formos notariniai dokumentai. Notarinis instrumentas – tai pagal *Ars notariae* reikalavimus viešojo notaro surašytas viešasis dokumentas, turintis įrodymo priemonės funkciją ir galią. Tokio dokumento patvirtinimui buvo privalomas ne tik parašas, bet ir perpieštas notaro ženklas *signum notariale*. Ženklas liudijo dokumento autentiškumą⁵⁹. Būtiniausių teisinių dalykų buvo išmokstama universitetuose laisvųjų menų ir teisės fakultetuose. Į notarus kandidatuojantys asmenys atlikdavo praktikas vyskupijose. Juos mokant naudoti Europos notariato teoretikų parengti dokumentų pavyzdžiai, Bažnyčios teisės vadovėliai, pvz., *Ars notariae* bei *Speculum iudicialae*⁶⁰.

Kaip vyko notarų skyrimas? Pirmiausia reikėjo parengti supliką popiežiui (ar imperatoriui) prašant *officium tabellionatus*. Popiežius arba priimdavo prašymą, arba nurodydavo kandidatui laikyti egzaminą. Egzamino metu buvo tikrinamos praktinės dokumentų surašymo žinios bei gramatika. Išlaikius egzaminą, kitas žingsnis buvo duoti priesaiką. Priesaikos turinį sudarė dvi dalys: lojalumas valdžiai, kuri suteikia šiuos įgaliojimus, pavyzdžiui, Bažnyčiai ir Popiežiui, ginti ir pranešti apie kokias nors kylančias grėsmes. Kita priesaikos dalis buvo tiesiogiai susijusi su darbu: rengti instrumentus pagal teisę, pagal sutarties esmę ar pagal išreikštą dalyvaujančių šalių valią. Notaras negalėjo rengti instrumento patirdamas tiesioginį ar netiesioginį spaudimą. Tik davęs priesaiką asmuo gaudavo notaro įgaliojimus ir paskyrimą patvirtinantį dokumentą.

Prieš skiriant į viešojo notaro pareigas, buvo tikrinamas kandidato tinkamumas. Norint įgyti notaro titulą, reikėjo praeiti atranką. Dėl keliamų pakankamai aukštų reikalavimų ne visi išlaikydavo šį egzaminą. Tai suponavo tam tikrą notarų grupės

⁵⁸ F. Dorn, „Die Reichsnotariatsordnung von 1512“, *Der Trierer Reichstag von 1512 in seinem historischen Kontext*, Hrsg. von M. Embach, Trier, 2012, p. 253–268.

⁵⁹ K. Skupieński, *op. cit.*, p. 28–73.

⁶⁰ A. Kuczałek, „Nabywanie kwalifikacji i uprawnień przez notariusza w okresie średniowiecza“, *Przegląd Prawno-Ekonomiczny*, nr. 7, 2009, p. 47–54.

uždarumą⁶¹. Negavus leidimo (admisijos) vyskupijoje, legali notarinė veikla buvo negalima. Kai notaro pasirašymo formulėje nėra įrašyta, kieno leidimu jis veikia, galima spręsti, kad ne visi veikiantys notariai buvo oficialių patvirtinti arba išvengę patvirtinimo. Sutinkami viešieji notariai turėję tiesioginę arkivyskupo ar universiteto (pavyzdžiui, Kelno) aprobaciją⁶². XVI a. viduryje Lietuvos viešųjų notarų orbitoje turime atvejų, rodančių naujus notariato raidos reiškinius. Tai susiję su jau minėtais notariais Stanislovu Narkuskiu (Priedas, nr. 164), Augustinu Rotundu (Priedas, nr. 15), Petru Roizijumi (Priedas, nr. 139), Jeronimu Makovieckiu (Priedas, nr. 40) bei tuo metu Lenkijos karaliaus sekretoriaus pareigas ėjusiu viešuoju notaru Stanislovu Karnkovskiu. 1562 m. Vilniuje surašytame ir visų penkių notarų pasirašytame viešos formos dokumente aptinkame ne tik notarų ženklų, bet ir subskripcijos klauzulių įvairovę. Pirmiausia išsiskiria A. Rotundo klauzulė, skelbianti jį esant karaliaus teisių – *regiae auctoritate* – viešuoju notaru. Iš šiuo metu žinomų LDK viešųjų notarų tai yra vienintelis mums žinomas atvejis, kai viešuoju notaru tapo karaliui paskyrus. Istoriografijoje tokio reiškinio pavyzdžiu laikoma Prancūzijos notariato istorija: čia imperatoriaus teisių notarus pakeitė karaliaus įgaliojami viešieji notariai⁶³. Kiti keturi sutartį patvirtinę notariai turėjo popiežiaus įgaliojimus, tačiau pasirašymo formulėse nė vienas jų neįrašė, kurioje vyskupijoje yra asiguotas⁶⁴. Lietuvos notariato raidos tendencijos XVI a. antrojoje pusėje – tai būsimų naujų tyrinėjimų objektas.

Viešųjų notarų tarnyba vyskupijose: kapitulų, konsistorijų, kurių notariai

Pagal Kanonų teisę visiems notarams, dirbantiems bažnytinėje kanceliarijoje, buvo keliamas reikalavimas turėti viešųjų notarų įgaliojimus. Viešųjų notarų darbas nebuvo susijęs vien su darbu vyskupijos kanceliarijoje, notariai buvo reikalingi diplomatinėje bei politinių patarėjų tarnyboje⁶⁵.

⁶¹ Ten pat, p. 53.

⁶² K. Militzer, *op. cit.*, p. 1212–1214.

⁶³ P. Zutshi, „Notaries public in England in the fourteenth and fifteenth centuries“, *Notariado público y documento privado: de los orígenes al siglo XIV*, éd. José Trenchs, València, 1989, p. 95. Prieiga per internetą: http://elec.enc.sorbonne.fr/cid/cid1994/art_05#cid1994_note11_ [žiūrėta: 2018 07 05].

⁶⁴ AGAD, perg. 5498. Plačiau, žr. I. Ilarienė, *op. cit.*, p. 161–162.

⁶⁵ M. Czyżak, „Notariusze kapituły Gnieźnieńskiej w I połowie XV wieku“, *Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski*, t. 1, 2003, p. 17–18.

Dalyko literatūroje rašoma dar apie teoriškai numanomus reikalavimus, keliamus kapitulų notarams: garbingumas, patikimumas, stropumas ir rūpestingumas. Vilniaus kapitulos statutuose įrašytoje notaro priesaikoje skaitome, ką asmuo pasižadėdavo perimdamas kapitulos notaro pareigas: atidžiai sekti posėdžių eigą, sąžiningai surašyti visus kapitulos sprendimus, statutus ir sankcijas, kruopščiai parengti transumptus ir aktų išrašus, neišduoti paslapčių⁶⁶. Tiek Vilniaus, tiek Žemaičių kapitulų statutuose yra straipsnis „Dėl notaro“, kuriame vis dėlto nerasime būsimam notarui keliamo reikalavimo turėti viešojo notaro įgaliojimus⁶⁷. Darome pagrįstą prielaidą, kad viešojo notaro kompetencijų privalomumas kapitulų notarams jau buvo nusistovėjęs praktiniame gyvenime. Lygia greta viešojo notaro kompetencija buvo itin reikalinga konsistorijų (bažnytinio teismo) ir kurijų notarams. Antai, Krokuvos konsistorijų kanceliarijoje šalia žemesniojo kanceliarijos personalo vienu metu darbavosi 4–6 notariai⁶⁸.

Kapitulos notarus išskiria svarbi Vilniaus ir Žemaičių katedrų kapitulų statutų tyrinėtojos Wiolettos Pawlikowskos-Butterwick įžvalga dėl jų svaraus indėlio kapitulų statutų kodifikacijoje⁶⁹. Tai reikšmingas notarų veiklos charakteristikos papildymas. S. C. Rowello parengtas ir publikuotas 1522 m. Vilniaus vyskupijos pirmosios vizitacijos aktų rinkinys suteikia galimybę naudotis kapitulos viešojo notaro kanonų teisininko Stanislovo Komorovskio padarytomis aktų kopijomis. S. Komorovskio užduotis buvo rengti parapijos steigimo aktų notariškai patvirtintas kopijas⁷⁰. Daug medžiagos apie Vilniaus kapitulos notarų veiklą sutelkta kapitulos posėdžių protokoluose. Priede esančios lentelės duomenimis, visi žinomi Vilniaus kapitulos notarų pareigas ėję asmenys turėjo viešųjų notarų įgaliojimus. Iš D. Antanavičiaus publikuotų 1502–1533 m. kapitulos protokolų yra žinomi šie kapitulos notarų pareigas 1510–1532 m. ėjusiųjų vardai: Jonas Šliubovietis⁷¹ (Priedas, nr. 56), Teofilis Zakročimietis⁷² (Priedas, nr. 166), Abraomas Chelchietis⁷³ (Priedas, nr. 1),

⁶⁶ W. Pawlikowska-Butterwick, L. Jovaiša, *op. cit.*, p. 336. W. Pawlikowska-Butterwick, „Biskupi, prałaci, kanonicy i notariusze. Duchowieństwo skupione przy katedrach wileńskiej i żmudzkiej a ustawodawstwo i rozwój kultury prawnej Wielkiego Księstwa Litewskiego doby Renesansu“, *Lietuvos Statutas: Temidės ir Klėjos teritorijos*, p. 139–140.

⁶⁷ W. Pawlikowska-Butterwick, L. Jovaiša, *op. cit.*, p. 330, 361.

⁶⁸ E. Knapek, „Przybysze z Litwy i Rusi“, p. 269–270.

⁶⁹ W. Pawlikowska-Butterwick, „Biskupi, prałaci, kanonicy i notariusze“, p. 139.

⁷⁰ *Acta primae*, p. XXXIII.

⁷¹ D. Antanavičiaus teigimu, Jonas iš Šliubovo veikiausiai buvo ne nuolatinis ir priesaikos nedavęs kapitulos raštininkas, žr. *Acta capituli*, p. XXVII.

⁷² D. Antanavičiaus teigimu, jis yra pirmasis kapitulos notaras, tikrai ėjęs šias pareigas, žr. ten pat, p. XXVI–XXVII.

⁷³ Ten pat, p. XXVI–XXVII.

Jonas Krokuvietis⁷⁴ (Priedas, nr. 60), Saliamonas Ciškovskis⁷⁵ (Priedas, nr. 144), Grigalius Lvovekietis⁷⁶ (Priedas, nr. 30), Stanislovas Kusovskis⁷⁷ (Priedas, nr. 154), Mikalojus Motička (Priedas, nr. 109). Iš minėto laikotarpio net šeši asmenys lieka neįvardyti ar neatpažįstami pagal braižą⁷⁸. Tikėtina, kad vienas jų galėjo būti Jonas Voverė⁷⁹ (Priedas, nr. 61). Vėlesniais metais kapitulos notarais yra buvę jau minėtasis Mikalojus Motička (1534, 1538, 1541 m.), Andriejus Stralkovskis (Priedas, nr. 14) 1547–1578 m., Mikalojus Trojanas (Priedas, nr. 118) 1550–1552 m.

Tyrinėtojai pastebi, kad kapitulos aktuose apie notarus kalbama daugiskaita⁸⁰. Jie dalyvaudavo kaip liudytojai bylose duodant priesaikas: 1525 m. liepos 30 d. įrašytas priesaikos atvejis dalyvaujant trimis viešiesiems notarams iš vyskupo kanceliarijos⁸¹. Notarų žiniai ir atsakomybei buvo patikėti kapitulos antspaudai, didysis ir mažasis. Minimas atvejis, kai privačiuose namuose be specialios priežiūros buvo pastebėti abu kapitulos antspaudai, o abu kapitulos notarai turėjo duoti priesaikas ir pasiaiškinti apklausos metu⁸². Atskirais atvejais, kapitulos notarui prirėkus išvykti, jis privalėjo pasirūpinti, kas jį pavaduos. Už pavadavimą taip pat priklausė atlygis, kurį sulygdavo abipusiu susitarimu. 1527 m. Vilniaus kapitulos aktuose įrašyti du susiję atvejai. Viena informacija yra apie tai, kad minėtas kapitulos notaras Saliamonas Ciškovskis pasielgęs nederamai, „be leidimo nežinia kur išvyko ir nepaliko savo pavaduotojo“, ir dėl šios pražangos į jo vietą priimtas Plocko vyskupijos dvasininkas ir viešasis notaras Mikalojus Motička⁸³. Po mėnesio konsistorijos teisės patarėjas Stanislovas Kusovskis skundė minėtąjį Saliamoną, kad tas netesėjo jų sutarties ir nesumokėjo 3 kapų grašių už daugiau nei 10 mėnesių trukusį jo, kaip

⁷⁴ Ten pat, p. XXVI.

⁷⁵ 1522 m. liepą davė notaro priesaiką, kapitulos notaro pareigas ėjo 1522–1524 ir 1525–1527 m., žr. ten pat, p. XXVI, XXVIII, XXIX; nr. 74.

⁷⁶ *Acta capituli*, nr. 188; J. Kurczewski, *Kościół zamkowy czyli katedra wileńska w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju*, t. 3, Vilnius, 1916, p. 16.

⁷⁷ Ten pat, p. 20.

⁷⁸ *Acta capituli*, p. XXVI.

⁷⁹ *Joannes Stanislaus Wyewyrka de Cracovia* – dėl šaltiniuose pasitaikančios trumposios įvardijimo formos *Joannes de Cracovia*, jis galėjo būti painiojamas su viešuoju notaru Jonu Jonaičiu Krokuviečiu. Manytume, jis galėjo būti tas trečiasis 1520–1521 m. nežinomas Vilniaus kapitulos raštininkas, žr. *Acta capituli*, p. XXVI: NN. 3. Kitais duomenimis, Vilniaus kapitulos notaras Jonas Voverė yra minimas 1521–1524 m., žr. *LKD*, nr. 831.

⁸⁰ J. Kurczewski, *Kościół zamkowy*, t. 3, p. 21.

⁸¹ *Acta capituli*, nr. 310.

⁸² Ten pat, nr. 332.9; J. Kurczewski, *Kościół zamkowy*, t. 3, p. 23.

⁸³ *Acta capituli*, nr. 410; J. Kurczewski, *Kościół zamkowy*, t. 3, p. 28.

kapitulos notaro, pavadavimą⁸⁴. Notaro darbo piniginių įvertinimą parodo dar viena žinutė kapitulos aktuose: 1535 m. notarui už statutų nurašymą ant pergamentinio popieriaus duota 10 lenkiškų auksinų⁸⁵. Anot D. Antanavičiaus pastabos, Vilniaus kapitulos raštininkai ir rašovai dažnai keitėsi, veikiausiai dėl menkai apmokamų pareigų⁸⁶. Atsakyti į klausimus apie viešųjų notarų pajamas ir uždarbį, pavyzdžiui, už testamentų surašymą, atstovavimą teismuose ir kitas paslaugas, galima būtų tik atlikus specialų tyrimą. Dabartiniame tyrimų kontekste pažymėsime, kad viešieji notarijai atlygio galėjo sulaukti beneficijų forma, kai beneficijos buvo teikiamos asmenims, neturintiems kunigystės šventimų. Europos, ypač miestų, notariato istorijos patirtis rodė, kad jau ir XIV a. notaro profesija galėjo laiduoti nemažas pajamas⁸⁷.

Gana dažnai kapitulose dirbę notarijai vėliau tapdavo kapitulų nariais, kaip Motiejus Prusinovicietis (Priedas, nr. 120), kuris, išvykęs iš Vilniaus vyskupijos, gavo Plocko vyskupo Erazmo Vitelijaus leidimą dirbti notaru Plocko vyskupijoje⁸⁸, o vėliau minimas jau kaip Plocko kanauninkas⁸⁹.

Preliminariais duomenimis, priede pateiktoje lentelėje yra 125 Vilniaus vyskupijoje 1500–1566 m. tarnavę viešieji notarijai: nr. 1–7, 9–12, 14, 16–26, 28, 30, 31, 34, 36, 37, 39–44, 48–54, 56, 59–64, 66, 68, 70, 71, 73–79, 83–93, 96–99, 103–109, 111–113, 115, 117, 118, 120, 122–124, 126–128, 130–133, 139, 141, 144–150, 152–156, 158, 160, 163–166, 168, 170–174. Žemaičių vyskupijoje tarnavo 21 viešasis notaras: nr. 13(?), 35, 38, 55, 57, 61, 65, 80, 83, 94, 95, 100, 101, 114, 120, 121, 129, 139, 142, 151, 157. Lucko vyskupijoje tarnavo 34 viešieji notarijai: nr. 8, 27, 29, 33, 39, 45–47, 67, 69, 72, 76, 81, 82, 87, 103, 110, 115, 119, 125, 134–138, 140, 142, 143, 152, 156, 159, 161, 162, 169.

Konsistorijos notarijai buvo tiesiogiai susiję su darbu bažnytiniame teisme. Notarinio instrumento forma buvo rengiami įvairūs teisinio proceso dokumentai, pradedant notariniu prokuratoriaus ar teismo įgaliotinio paskyrimu ir baigiant teismo sprendimu. Apeliacijos taip pat buvo surašomos notarinio instrumento forma. Šią transumavimo formą bažnytinė valdžia rinkdavosi dažniausiai⁹⁰. Pakankamai plačiai

⁸⁴ *Acta capituli*, nr. 412, 413; J. Kurczewski, *Kościół zamkowy*, t. 3, p. 28.

⁸⁵ Ten pat, p. 34.

⁸⁶ *Acta capituli*, p. XXVIII.

⁸⁷ K. Militzer, *op. cit.*, p. 1219.

⁸⁸ E. Kobylińska, *op. cit.*, p. 204–222 (priedas – elektroninis Plocko vyskupijos viešųjų notarų katalogas, prieiga per internetą: http://atlasfontium.pl/index.php?article=admisje_plockie_katalog#3 [žiūrėta 2018 07 05]).

⁸⁹ Ten pat, p. 216.

⁹⁰ M. Koczerska, *op. cit.*, p. 193.

teismuose, kaip pagrindinis įrodymas buvo pasitelkiami ir testamentai⁹¹. Testamentus, kaip lotyniškų privačių dokumentų rūšį, analizavusio M. Klovo teigimu, beveik pusė visų iki XVI a. trečiojo dešimtmečio pabaigos žinomų testamentų sudaryti viešąja notarine forma – notarinium instrumentu⁹². Bažnytinis teismas buvo vieta, kur kryžia-vosi viešųjų notarų paklausa ir pasiūla.

Praėjus šimtmečiui po Lietuvos krikšto, įvairūs visuomenės sluoksniai, ne tik valdovas ir bajorija, bet ir miestiečiai, ir valstiečiai buvo linkę kreiptis į bažnytinį teismą netgi tais klausimais, kuriuos labiau būtų tikę spręsti pasaulietiniame teisme. Šią pasaulietinius autoritetus erzinusią tendenciją taikliai pastebėjo ir atskleidė istorikas S. C. Rowell⁹³. Autorius išsamiai nagrinėjo LDK gyventojų apeliacinių bylų istorijos šaltinius. Bylos šalių atstovavimas teisme taip pat priklausė viešųjų notarų sferai. Šia veikla aktyviai užsiėmė ir jau minėtas S. Komorovskis: 1522 m. jis atstovavo kanauninkui Albinui byloje prieš Gniezno prokuratorių, tais pačiais metais gynė savo klientą prieš Vilniaus kapitulą, 1523 m. Gniezno apeliaciniame teisme figūravo sprendimas dėl viešojo notaro Komorovskio rankos ir ženkle teisėtumo⁹⁴. Tolesnė S. Komorovskio biograma padeda parodyti beveik visų galimų viešojo notaro įgaliojimus turinčio asmens profesinės veiklos krypčių ir karjeros laiptelių panoramą: 1526–1528 m. Lucko vyskupijos kurijos notaras; 1530–1549 m. – Vilniaus vaivados raštininkas ir sekretorius, taip pat atstovas teisme; 1532 m. – Vilniaus kurijos notaras; 1539 m. – LDK kanclerio ypatingasis rašovas *scriba secretus*, kaip viešasis notaras surašė kanclerio Alberto Goštauto testamentą; 1546–1547 m. – karališkasis raštininkas; 1552 m. (kaip išdo raštininkas?) rinko sidabrinę iš dvasininkų; 1550–1553 m. – valdovo sekretorius. Vilniaus vyskupijos dvasininko notaro S. Komorovskio karjera prasidėjo nuo kurijos notaro pareigų, kanauninko vietos gauti nepavyko, bet veiklusis notaras buvo pastebėtas pasaulietinių didikų ir valdovo, jiems tarnaudamas perėjo į pasauliečius, sukūrė šeimą. Visa jo tarnyba truko net 31 metus.

Pasirėmę kitais Priede esančios lentelės duomenimis, paminėsime dar kelis notarus, kurių veikla, mūsų turimomis žiniomis, truko ilgiau nei tris dešimtmečius: Martynas Jonaitis Poznanietis (nr. 93) darbavosi 39 metus, Baltazaras Krasovskis

⁹¹ M. Klovas, *op. cit.*, p. 108.

⁹² Ten pat, p. 74, 94.

⁹³ S. C. Rowell, „Martin III, Bishop of Medininkai, Archdeacon and Canon of Vilnius: The Lawyer Bishop“, *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, vol. 27, 2013, p. 36–60, prieiga per internetą: <http://briai.ku.lt/en/publications/acta-historica-universitatis-klaipedensis/volumes/volume-27/> [žiūrėta 2018 07 05]; S. C. Rowell, „Church Court Records“, p. 33–52; D. Baronas, S. C. Rowell, *op. cit.*, p. 437–457. Čia nurodyta ir aktualiausia dalyko literatūra bažnyčios teismo viduramžių Lenkijoje tema.

⁹⁴ *Acta primae*, p. XXXIII, nuoroda 47.

(nr. 16) – 38 metus, Mikalojus Volbožietis (nr. 103) – 36 metus, Andriejus Stralkovskis (nr. 14) – 31 metus. Apie tarnybos trukmę galime spręsti tik tada, kai tai leidžia istorijos šaltiniai. Pažymėsime, kad bent jau Martyno Jonaičio atveju išlieka tikimybė rasti naujam dokumentui, pavyzdžiui, su kitokiu notaro ženkle, kuris rodytų Vilniaus vyskupijoje tarnavus daugiau Martynų iš Poznanės. Priede prie kiekvieno notaro pateikti jo surašyti dokumentai. Sąrašai rodo, kad daugumą LDK viešųjų notarų pažįstame vos iš vieno kito dokumento.

Tyrimo epilogė pristatysime dar vieną viešąjį notarą, paskutinįjį mūsų abėcėliniame notarų registre esantį Vincentą Biskupicietį⁹⁵. Nors yra žinomas vienintelis jo surašytas notarinis instrumentas, šis „vieno dokumento“ atvejis vertas visokeriopo dėmesio. Pirmiausia didelė sėkmė, kad yra išlikęs puikios būklės originalo pergamentas⁹⁶, nes kartu tai galimybė pamatyti jame nupieštą notaro ženklą (žr. pav.). Kita vertus, pergamente kalbama apie neeilinį įvykį: 1534 m. liepos 22 d. Vilniaus vyskupas Jonas iš Lietuvos kunigaikščių sudarė sutartį su italų architektu Bernardinu Džanočiu (*Bernardinus de Zanobii Romanus*)⁹⁷ dėl Vilniaus katedros atstatymo darbų. Tuo metu Bernardinas Džanotis buvo gerai žinomas pirmiausia kaip dirbęs su garsiuoju architektu Bartolomėjumi Berrecciu prie Žygimantų koplyčios statybų Krokuvos Vavelio katedroje, kaip projektavęs ir rekonstravęs Plocko katedrą baziliką (1532–1541). Vilniaus sutarties tekste rašoma, kad bažnyčios senieji mūrai suirę, *muri antiqui ruerent*, todėl buvo įsipareigota ne kaip nors tuos mūrus atnaujinti, bet per penkerius metus visiškai atstatyti (naujai perstatyti?) Vilniaus katedros bažnyčią, *obligavit se construere dictam ecclesiam cathedralem Vilnensem usque ad finem in quinquenio*, darbus pradėjus nuo 1536 m. Šv. Velykų⁹⁸. Kontraktu dokumento tekste vadinama sutartis apėmė 1536–1541 m. laikotarpį, buvo aptartos atsakomybės, numatytas apmokėjimas ir išlaikymas. Sutartyje dar paminėti du architekto Bernardino kompanionai – Džiovanis Batista Cinis iš Sienos (*Joanne Czyn Senensis*) ir Pilypas iš Fjesolės (*Philippo di Bartholomeo da Fiesole*), su kuriais 1531 m. Krokuvoje buvo įkūręs dirbtuves ir dirbo prie Plocko katedros

⁹⁵ LKD, nr. 2530, p. 419.

⁹⁶ Originalas saugomas LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 9 (dėkoju kolegai J. Drungilui už nuorodą į „notarinį ženklą“ ir Lietuvos valstybės istorijos archyvo vyriausiajai specialistei D. Botyrienei už pagalbą atrandant pergamentą). Prieiga per internetą: <https://eais-pub.archyvai.lt/eais/faces/pages/forms/search/F3004.jspx> [žiūrėta 2018 11 12]. Publikuota: J. Kurczewski, *Kościół zamkowy czyli katedra wileńska w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju*, t. 2, Wilno, 1910, p. 107–109.

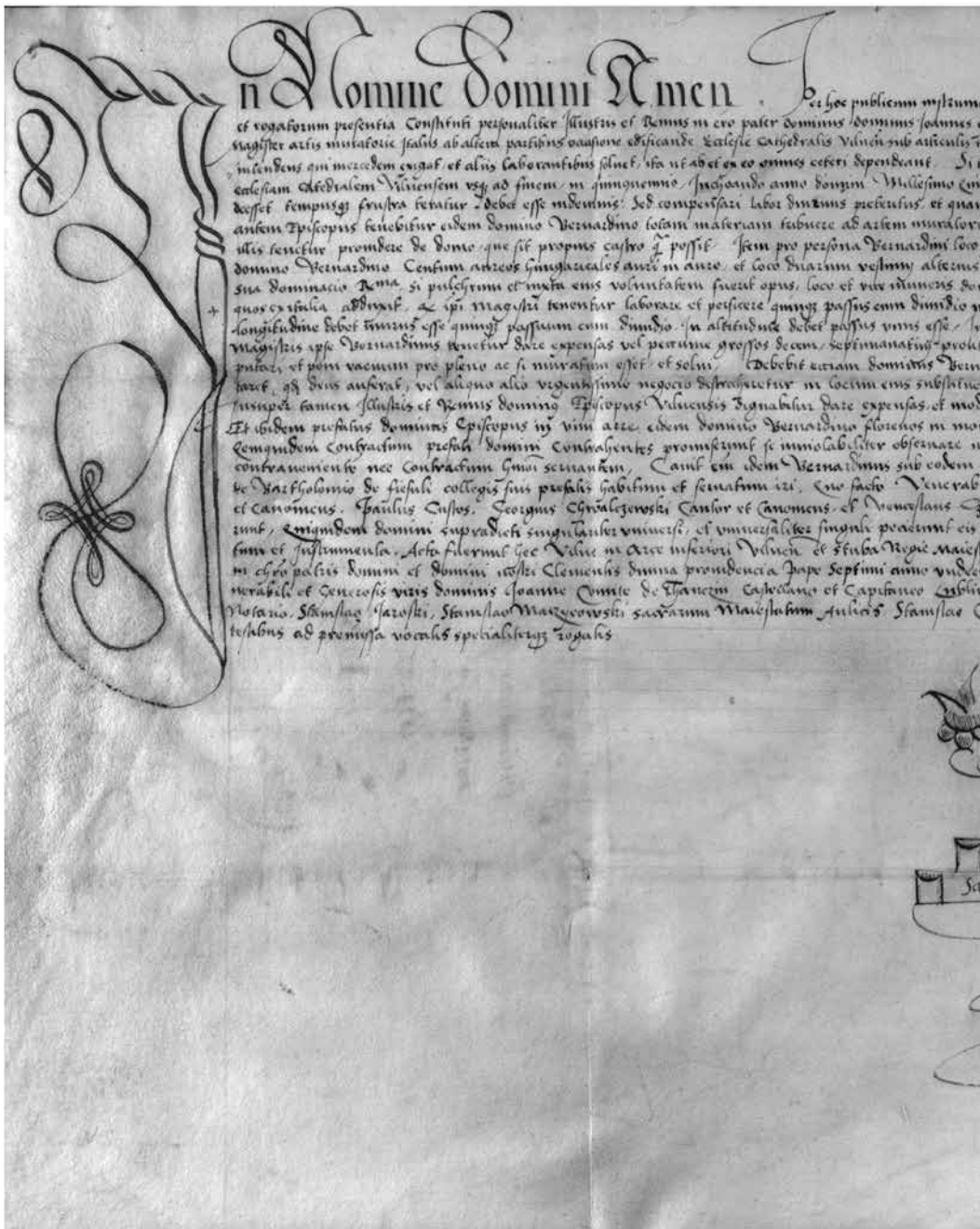
⁹⁷ Bernardinas Zanobis de Gianoti (Džanotis) – architektas ir skulptorius, žr. M. Matušakaitė, „Gianotis“, *Lietuvos dailininkų žodynas*, t. 1: XVI–XVIII a., sud. A. Paliušytė, Vilnius, 2005, p. 112–113.

⁹⁸ Balandžio 16 d.

bazilikos⁹⁹. Darbo kontraktas su Italijos Renesanso meistrų dirbtuvių atstovu pasirašytas Vilniaus žemutinės pilies karaliaus menėje, *in arce inferiori Vilnensi et stuba Regiae Maiestatis*. Architektas ir skulptorius Bernardinas Džanotis mirė čia, Vilniuje, praėjus penkeriems darbų pagal sutartį metams. Jo bendražygis architektas Džiovanis Cinis toliau tęsė ne tik Vilniaus katedros atstatymo, bet ir renesansinės valdovų rezidencijos, Šv. Onos ir Šv. Barboros bažnyčių statybų darbus. Nesuklysimė manydami, kad viešajam notarui skirta pareiga surašyti šį iškilmingą pergamentą turėjo atrodyti kaip pasitikėjimo ir profesinio įvertinimo ženklas.

Mūsų tyrimo tikslas buvo pažvelgti į viešuosius notarus kaip į kolektyvinę grupę, kelti klausimą dėl tam tikro viešųjų notarų tinklo LDK Vilniaus, Žemaičių ir Lucko vyskupijose egzistavimo bei koreliavimo Gniezno arkivyskupijos provincijos viešųjų notarų erdvėje. Bandymas apskaičiuoti davė preliminarius rezultatus, kurie iš katalikų dvasininkų luomo subūrė viešųjų notarų įgaliojimus turėjusių asmenų ratą, besisukantį LDK vyskupijose. Grupės apimtis nėra baigtinė, nes tiesiogiai priklauso nuo atrandamų istorijos šaltinių. Tyrime išdėstyti apibendrinamieji teiginiai nepretenduoja būti galutiniais. Lieka neaparta viešųjų notarų tarnyba valdovui, karalienei, LDK kancleriui ir Vilniaus vaivada, LDK ižde. Priedo lentelėje pateikėme tik pradinę informaciją, kurią suteikia išlikę duomenys apie pastarąsias viešųjų notarų tarnybos vietas (Priedas, nr. 15, 39, 41, 54, 84, 99, 100, 104, 123, 141, 147, 152, 156, 164, 172). Viešųjų notarų rašytinės veiklos ypatybės: sporadinė lokali ir institucinė veikla. Notarų veikla ir karjeros laipteliai vaizdžiai parodo viešųjų notarų tarnybos ir horizontalią, ir vertikalą tarnybinę dinamiką. Neabejodami galime teigti, kad viešieji notariai buvo aktyvūs rašto kultūros sklaidos dalyviai, prisidėję prie teisinės savimonės ugdymo LDK visuomenėje. XVI a. pirma pusė – tai viešojo notariato brandos ir suklestėjimo laikotarpis, apėmęs notariato išplitimą, sklaidą ir įsitvirtinimą Bažnyčios ir nebažnytinėse institucijose.

⁹⁹ G. Jankevičiūtė, B. R. Vitkauskienė, „Cini Giovanni“, *Lietuvos dailininkų žodynas*, p. 86–88; M. Matuškaitė, „Gianotis“, p. 112–113; B. R. Vitkauskienė, „XVI–XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai istoriniuose šaltiniuose“, *Vilniaus žemutinė pilis XIV a.–XIX a. pradžioje. 2002–2004 m. istorinių šaltinių paieškos*, Vilnius, 2006, p. 83–94.

Vilniuje 1534 m. liepos 22 d. Vilniaus vyskupijos viešojo notaro Vincento Biskupiciečio surašyta
Vilniaus vyskupo Jono iš Lietuvos didžiųjų kunigaikščių sutartis su italų architektu
Bernardinu de Gianoti dėl Vilniaus katedros atstatymo darbų.
Pergamentas saugomas LVIA, f. 1135 (Vilniaus mokslo bičiulių draugija),
ap. 1 (Pergamentų kolekcija), b. 9

enim cunctis pateat evidenter et sit notum quomodo in mei notarii publici et testium infra scriptorum ad hoc vocatorum Spi-
 ria ducibus legitime dominica Episcopus Viterbi ab una et famulus vie dominus Bernardinus de Anoby romanus
 infra scriptis contractum iuxta modum huiusmodi. Et ipse Bernardinus debet esse primus et principalis magister ac sup-
 erant unum antiqui quoque iocent non tenebunt ad aliquam refectionem. Obligant autem se constructe dictam
 huiusmodi laboraret tantum illis solvere tenentur. Item cum ipse magister et alius laborationis. Dominus
 am permentem. Item domum habitacionis pro Bernardino et magistro ac famulis. Nam sic et ipse Bernardinus
 expensarum decem grossos et aliter decem grossos pro famulo eius qualibet septimana dare. Item pro salaria
 et huiusmodi. aliter huiusmodi ducatos in mensura decem solvere qualibet anno. Item in fine operis digna huius-
 modo Bernardino dare. id quod equum videbitur. Et quia Bernardinus prefatus habet in subiecta cum Martini
 unum pro uno ducato ante. Ita et ipse tenentur dare. Item domino. qui hoc modo memorari debet. Nam in
 a singulorum quantia est unus laetis longitudo. qualibet autem partus continebit tres. Vnas polonicas. quibus
 malus enim habitacionis. In comestratione autem sine stratum. quo ad fornicos seu testudines debet non
 ardum pro hac famulos. qui materiam mactant. et adterant ad fabricare sumptibus eius. Item vero quo ego
 et unum ex sociis suis scilicet Joannem Egin vel philippum de sicili qui artem optum calicat vel mactum
 unum. qui ipse Bernardinus possit conducere sine ducatum magister. qui unum in diaconia moram tractat
 neta huiusmodi debet. quibus locum eodem domino Episcopo huiusmodi dedit. et proinde instrumentis factis
 in omnibus suis archibus supra expressis sub pena mille florenorum poenite ead. Ecclesie solvenda per parte
 vada mille florenorum hinc contractum per se in huiusmodi rationem et gratiam a Joanne Egin Senese Episcopo
 huiusmodi Joannes Andreas de Valentinis arcum et medicum doctor vicinus mactatus phisicus decano
 ita Canonico et procurator ducatum Capitulari vocati. omnium contractum homologavit et approba-
 dari a me Notario publico infra scripto. unum vel plura publicum vel publica super huiusmodi contractum huiusmodi
 talis. Anno domini millesimo quingulesimo decimo sexto. Indictione septima. Pontificatus sanctissimi
 anno die vero Martis vicesima secunda Julii hora tertiaria vel quasi presentibus ibidem Magistro de
 reus et Notario mactatus Curie mactatus Valeriano Canonico Medico. ac sacre Regialis mactatus
 huiusmodi. Joanne Stramboschi. Rem domini Episcopi arcum et Nicolai de Coma Capituli scilicet

S

f. Ioh. Vincentius Summus de Disceperze Tercius Sacerdos Sacerdos
 sacra Apostolica auctoritate Notarius publicus qui predicto con-
 tractum occasione edicande Ecclesie Cathedralis Viterbi. et de
 fieris singulares singulis in eo contentis premissis mecum cog-
 nita et singula se fieri vidi et audi. Pro hoc prefatus publicus
 instrumentum manu mea propria scriptum in forma publicam
 videri scriptum et nomine meo solus et consuevit consuetam
 in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum
 regis et regalis

Simonas
 nica Anna. Neffercia

PRIEDAS

LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTYSTĖS
VYSKUPIJOSE 1500–1566 M. VEIKUSIŲ
VIEŠŪJŲ NOTARŲ
REGISTRAS

Santrumpos lentelėje

Acta capituli – Acta capituli ecclesiae cathedralis Vilnensis saec. XVI–XVIII. Vilniaus katedros bažnyčios kapitulos posėdžių protokolai XVI–XVIII a., t. 1 (1502–1533), par. D. Antanavičius, D. E. Staškevičienė, Vilnius, 2018

Acta primae – Acta primae visitationis diocesis Vilnensis anno Domini 1522 peractae. Vilniaus Kapitulos archyvo Liber IIB atkūrimas, sudarė, tekstus iš rankraščių parengė, mokslinį įvadą ir paaiškinimus parašė S. C. Rowell, Vilnius, 2015

ASąskaitos – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro Jogailaičio dvaro sąskaitų knygos (1494–1504), parengė D. Antanavičius ir R. Petrauskas, Vilnius, 2007

BCzart. 1777/IV – Biblioteka XX. Czartoryskich w Krakowe, rankr. 1777/IV *Privilegia seu fundationes ecclesiarum diocesis Vilnensis*

Chorażyczewski – W. Chorażyczewski, *Przemiany organizacyjne polskiej kancelarii królewskiej u progu czasów nowożytnych*, Toruń, 2007

CM – *Codex Medicensis seu Samogitiae dioecesis (1416–1609)*, ed. P. Jatulis, t. I, Romae, 1984

Cracovia – *Cracovia Lithuanorum saeculis XIV–XVI. Lietuvių Krokua XIV–XVI a.*, d. 1–2, edd. W. Urban, S. Lūžys, Vilnius, 1999

CV – *Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon dioecesis Vilnensis*, edd. J. Fijałek, S. Kutrzeba, Kraków, 1932–1948

Dingė – R. Ragauskienė, *Dingė istorijoje. XVI a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajorijos privatūs archyvai*, Vilnius, 2015

Jasas – *Pergamentų katalogas*, sud. R. Jasas, Vilnius, 1980

Klovas – M. Klovas, *Privačių dokumentų atsiradimas ir raida Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje (1529 m.)*. Daktaro dis., hum. mokslai: istorija (05H)/VU, Vilnius, 2017

Knapek – E. Knapek, „Przybysze z Litwy i Rusi w konsystorzu Krakowskim w XV i XVI w.“, *Nasza przeszłość*, t. 111, 2009, p. 269–278

Kurczewski 3 – J. Kurczewski, *Kościół zamkowy czyli katedra wileńska w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju*, t. 3, Wilno, 1916

LKD – V. Ališauskas, T. Jaszczolt, L. Jovaiša, M. Paknys, *Lietuvos katalikų dvasininkai XIV–XVI a. (Bažnyčios istorijos studijos, t. 2)*, Vilnius, 2009

LM–1 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 1 (1380–1584). Užrašymų knyga 1*, par. A. Baliulis, R. Firkovičius, Vilnius, 1998

LM–12 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 12 (1522–1529). Užrašymų knyga 12*, par. D. Antanavičius, A. Baliulis, Vilnius, 2001

LM–15 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 15 (1528–1538). Užrašymų knyga 15*, par. A. Dubonis, Vilnius, 2002

LM–17 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 17 (1530–1536). Užrašymų knyga 17*, par. L. Karalius, D. Antanavičius (tekstai lotynų kalba), Vilnius, 2015

LM–29 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 29 (1546–1547). Užrašymų knyga 29*, par. I. Ilarienė, Vilnius, 2016

LM–31 – *Lietuvos Metrika*, kn. 31, žr.: LVIA, f. 389, *Lietuvos Metrika*, s. v. 31 [mikrofilmai]

LM–32 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 32 (1548–1549). Užrašymų knyga 32*, par. A. Blanutsa, D. Vashchuk, D. Antanavičius, E. Deveikytė, Vilnius, 2012

LM–37 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 37 (1552–1561). Užrašymų knyga 37*, par. D. Baronas, Vilnius, 2011

LM–51 – *Lietuvos Metrika. Knyga Nr: 51 (1566–1574). Užrašymų knyga 51*, par. A. Baliulis, R. Ragauskienė, A. Ragauskas, Vilnius, 2000

LM–224 – *Lietuvos Metrika (1522–1530). 4-oji Teismų bylų knyga*, parengė S. Lazutka, I. Valikonytė ir kt., Vilnius, 1997

LM–525 – *Lietuvos Metrika*, kn. 525, žr.: LVIA, f. 389, *Lietuvos Metrika*, s. v. 525 [mikrofilmai]

Opisanije – *Описание рукописного отделения Виленской публичной библиотеки*, т. 3, Вильна, 1898

Rowell2013 – S. C. Rowell, „Martin III, Bishop of Medininkai, Archdeacon and Canon of Vilnius: The Lawyer Bishop“ *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, vol. 27, 2013, p. 36–60

Rowell2014 – S. C. Rowell, „Church Court Records as Evidence for the Christianisation of Lithuanian Society in the late-15th and early-16th Century“, *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, vol. 29, 2014, p. 33–52

Sąskaitos – *Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto dvaro sąskaitos (1543–1548)*, kn. 2: 1543 VI 21–1544 XI 15, par. D. Antanavičius, vertė S. Narbutas, Vilnius, 2012

Skibniewska – J. Skibniewska, *Dwór królewski Aleksandra Jagiellończyka w latach 1501–1506*, Lublin, 2015

Statutai – W. Pawlikowska-Butterwick, L. Jovaiša, *Vilniaus ir Žemaičių katedrų kapitulu statutai*, Vilnius, 2015

adm. – administratorius; apašt. – apaštališkasis; donac. – donacija; dvas. – dvasininkas; fundac. – fundacija; gen. – generalinis; Gn – Gnieznas, -o; imp. – imperatoriškasis; instrum. – instrumentas; kan. – kanauninkas; kancl. – kancleris; kapit. – kapitulos; kleb. – klebonas; konsist. – konsistorija; Kr – Krokuva, -os; kun. – kunigas; Lck – Luckas, -o; lot. – lotyniškasis; Lv – Lvovas, -o; not. – notaras, notarinis; ofic. – oficiolas; Pozn. – Poznanės; prel. – prelatas; prep. – prepozitas; prok. – prokuratorius; prot. – protokolai; rankr. – rankraštis; rašt. – raštininkas; rekt. – rektorius; s. – sūnus; sekret. – sekretorius; test. – testamentas; vaiv. – vaivada; vald. – valdovas, -o; vieš. – viešasis; vik. – vikaras; vysk. – vyskupas, -o; vysk-ja – vyskupija; Vn – Vilnius, -iaus; Žm – Žemaičių

Vardas, kilmėvardis	Dokumento data	Pareigos	Dalyvavimas	Dokumentas	Signatūros, nuorodos
1. Abraomas Chelchietis, Jokūbo s. <i>A. Iacobi de Chelchi</i>	1521 03 18, Vn	vieš. apašt. ir imp. not.	surašė	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 4; Acta capituli, nr. 49
2. Adomas Popovietis <i>A. de Popów</i>	1524 04 04, Zelva	vieš. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test.	LM–12, nr. 739
3. Albertas	1507 03 21, Vn	vieš. apašt. not., Šalčininkų kleb.	surašė	fundac.	CM, nr. 106 (abejot. dok.); LKD, nr. 75
4. Albertas	1516 11 06, Jelna	vieš. apašt. not., Krošino kleb.	liudijo	donacijos patvirtinimas, transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 282–284; Acta primae, nr. 58[52]; LKD, nr. 80
	1528 09 04, Vn	Krošino kleb.	bylos dalyvis	bylos sprendimas	LM–224, nr. 306; LM–15, nr. 37
5. Albertas Podolskis <i>A. Podolski</i>	1525 10 16, Vn	Vn vysk-jos kanc-jos not.	liudijo	not. instrum., transumptas	BCzart., perg. 1218; BCzart. 1777/IV, p. 355–358
6. Albertas Delvonskis <i>A. Delwonsk</i>	1535 06 27, Vn	vieš. not., Pozn. vysk-jos dvas., Vn vysk. bylų rašovas	surašė	fundac.	CM, nr. 175 (įtartinas dok.)

7. Albertas Pšetockis <i>W. Przethocki</i>	1551 12 27, Vn	Vn vysk. sekret. ir rašovas	surašė	test.	LM–1, nr. 54, 620; AGAD, AR XI, s. 1, l. 9
	1565 05 21, Lukiškės	vieš. apašt. imp. not., kar. pinigų kalyklos valdytojas	patvirtino ir pasirašė	test.	AGAD, AR XI, l. 43–45
8. Albertas Rosochackis iš Sviencienicos, Stanislovo s. <i>A. Rossochaczki a Szwienicznica</i>	1562–1565, Lck vysk-ja	vieš. not., Plocko vysk-jos dvas.	paminėtas	—	LKD, nr. 118
9. Aleksiejus Geranainiškis <i>A. de Gyeranony</i>	1510 06 03, Vn	Vn vysk. kapel.	liudijo	suteikties patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 245–247; Acta primae, Priedas, nr. 10; LKD, nr. 154
	1510 07 03, Dubrava	Vn vysk. kapel.	dalyvavo ir liudijo	vysk. patvirtinimas	LMAVB RS, f. 6–97; Acta primae, Priedas, nr. 11
10. Andriejus Nadboras, Mikalojaus s. <i>A. Nicolai de Nadborowo</i>	1521–1547, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas., Vn vysk-jos kurijos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 214
	1520 08 06, Alanta	Vn vysk-jos kurijos not.	atliko dors. įrašą	not. instrum.	LMAVB RS, f. 6–115
	1521 04 27, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	surašė	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 55
	1522 05 31, Vn	Vn vysk-jos kurijos not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 323–327
	1523 02 20, Vn	vieš. not., Gn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
	1523 08 27, Vn	Vn vysk-jos kurijos not.	liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 343–345
	1523 10 10, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas., Vn vysk. not.	surašė ir pasirašė	Vn vysk. raštas	Acta capituli, nr. 203; Kurczewski 3, p. 16
	1524 02 12, Vn	Vn vysk-jos gen. ofic. not., Vn kan.	minimas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 218, 219
	1524 06 08, [Vn]	Vn vysk. kurijos ir bylų rašovas	surašė	not. instrum., fundac. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 272–275

10. Andriejus Nadboras, Mikalojaus s. A. Nicolai de Nadborowo	1526 01 31, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	LMAVB RS, f. 6–133
	1526 03 20, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundacija	LM–12, nr. 765
	1527–1546	Vn kan.	minimas	–	LKD, nr. 214
	1530 03 15, Vn	Vn kan.	liudijo	privilegija	BCzart. 1777/IV, p. 399–401
	1532 10 07, Vn	Vn kan.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 53
	1533 03 14, Vn	Vn kan., vizitatorius	parengė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 423–426
	1533 11 20, Vn	Vn kan.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., fundac. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 272–275
	1534 06 21, Vn	Vn kan., kurijos prel.	liudijo	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 419–423
	1538 10 17, Vn 1541 05 09, Vn	Vn kan.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 54
11. Andriejus Nieksenskis A. Nyexensky / Nyexynsky	1522 05 31, Vn	Vn vysk-jos kuri-jos bylų prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 323–327
	1522 06 04, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum. donac.	BCzart. 1777/IV, p. 330–337
	1523 02 20, Vn	Vn konsist. prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
	1524 03 18, Vn	magistras	minimas	transumptas	VUB RS, f. 80–17
	1524 06 08, [Vn]	Vn konsist. prok.	dalyvavo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 272–275
	1524 08 03, Vn	vieš. not.	dalyvavo, liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 241, 242
	1527 06 14, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 267–269
	12. Andriejus Bareika A. Boreyko / Boricki	1522–1544	vieš. not., Vn vysk-ja	paminėtas	—

13. Andriejus <i>A. Quiteliano</i>	1535 06 27, Vn	vieš. not.	liudijo	fundac.	CM, nr. 175 (įtartin- nas dok.)
14. Andriejus Stralkovskis, Jono s. <i>A. Joannis</i> <i>Strzalkowsky</i>	1547–1578 1549 07 13, Vn 1551 10 27, Vn 1559 06 30, Vn 1576 09 15, Vn	Vn vysk-jos not., kapit. not. vieš. apašt. not. vieš. not. Vn kapit. not. vieš. not. ir Vn kapit. not.	paminė- tas surašė dalyvavo ir liudijo surašė pasirašė	— not. ins- trum., test. not. instrum., fundac. Vn kapit. prot. Vn vysk. raštas	LKD, nr. 266 LMAVB RS, f. 6–194 BCzart. 1777/IV, p. 90–93 Statutai, p. 54 Opisanije, nr. 35
15. Augustinas Rotundas, Mikalojaus s. <i>A. Nicolai</i> <i>Rotundi</i>	1557 09 15, Vn 1562 10 05, Vn 1565 05 21, Lukiškės	Vn vaitas <i>regiae auctoritate</i> <i>notarius publicus</i> <i>regiae auctoritate</i> <i>notarius publicus</i>	antspau- davo liudijo ir pasirašė patvir- tino ir pasirašė	įrašas not. instrum. not. ins- trum., test.	LM–1, nr. 199 AGAD, perg. 5498 AGAD, AR XI, l. 43–45
16. Baltazaras Krasovskis, Stepono s. <i>B. Stephani</i> <i>Cras(s)owsky</i>	1546, Kr 1548 12 10, Kr 1548–1586 1563 09 10, Vn 1569 02 14, Vn 1575 07 04, Vn 1576 09 06 1576 09 15, Vn 1584, Vn	Kr konsist. not. vieš. not. vieš. apašt. not., Kr. vysk-joje Vn vysk-jos kuri- jos not. vieš. apašt. not. vieš. apašt. not. bylų not. vieš. apašt. not. vieš. apašt. not. bylų ir kurijos vieš. not. vieš. apašt. not.	paminė- tas gavo teisės ir įgalioji- mus paminė- tas surašė liudijo ir surašė surašė liudijo surašė ir pasirašė	— — — not. instrum. dovanojimas test. not. instr. Vn vyskupo raštas test.	Knapek, p. 274 LKD, nr. 313; Knapek, p. 274 LKD, nr. 313 LMAVB RS, f. 6–224 LMAVB RS, f. 1–176 BCzart. r. 307, p. 319–342 Knapek, p. 274 Opisanije, nr. 35 VUB F4-(A323) 18409
17. Baltramie- jus <i>B. de Traczyna</i>	1501 01 20, Vn 1504 02 06/7, Vn	Trčianos kleb. vieš. not.	paminė- tas liudijo	— not. instrum., transumptas	LKD, nr. 329; CV, nr. 479 CV, nr. 575

18. Baltramiejus <i>B. de Bromirz</i>	1503 09 19, Vn	vieš. imp. not. Plocko vysk-jos dvas.	liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 206–209; LMAVB RS, f. 6–87; CV, nr. 566;
19. Baltramiejus Bernardaitis Kaunietis <i>B. Bernardi de Cauno</i>	1522 04 01, Kaunas	Kauno šv. Kryžiaus bažn. kap., vieš. not.	liudijo, pridėjo antspaudą	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 330–334; LKD, nr. 330
	1538 05 19; 1541 05 09	Vn kan.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 36; Statutai, p. 54
20. Baltramiejus Rozickis <i>B. Rozyczky</i>	1523 11 02, Vn	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 205; Kurczewski 3, p. 17
	1524 01 15, Vn	kilmingasis	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 215
	1524 09 02- 03, Vn	Vn kan. prok.	minimas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 246–247.3
	1524 09 30, Vn	Vn kan. not.	minimas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 374.2
	1529 09 10, Vn	vieš. not., konsist. not. ir prok.	dalyvavo ir liudijo	test. tran- sumptas	AGAD, perg. 7559; AR XI, s. 57, l. 3–6
	1531 05 15, Vn	magistras, Vn konsist. prok.	minimas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 527
21. Baltramiejus Brudnicijus <i>B. Brudnitius</i>	1544–1548	Lek vysk-jos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 357
22. Baltramiejus Zaleskis, Tiberijaus s. <i>B. Stiborij Zaleski de Czamoro</i>	1545 03 06, Vn	vieš. apašt. not., Kulmo vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test. patvirtinimas	LM–31, l. 125–127
23. Benediktas Klepažietis, Stanislovo s. <i>B. Stanislai de Cleparz</i>	1503 05 20, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas. (nuo 1497 m.)	surašė ir pasirašė	not. instrum., bulės tran- sumptas	CV, nr. 549; LKD, nr. 374; Skupieński, p. 93
24. Benediktas Izdebnietis, Martyno s. <i>B. Martini de Izdeбно</i>	1522 11 15, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	raštas dėl valdų	LKD, nr. 376; LMAVB RS, f. 5–6
	1546	Kameneco ir Pozn. vysk.	paminėtas	—	Skupieński, p. 118
25. Bernardas Jokūbaitis Vilnietis (II) <i>B. Iacobi de Vilna</i>	1533 03 14, Suviekas	vieš. apašt. not., Vn vysk-jos dvas. <i>facti presentis</i> <i>scriba</i>	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 423–426 LKD, nr. 389

26. Dominykas Albertaitis <i>D. Alberti de Vitynye</i>	1518 10 13, Gardinas	vieš. apašt. not. Plocko vysk-jos dvas., Kameneco vysk. rašovas	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 290–291; LKD, nr. 415
27. Erazmas Brastietis <i>E. de Brzescye</i>	1541 07 04	Lck vysk-jos kon- sist. not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 422
28. Feliksas Žiupronietis <i>F. de Zuprany</i>	1524 03 18, Vn	vieš. not.	liudijo	transumptas	VUB RS, f. 80–17
	1524 05 13	vieš. not., Kr vysk- jos dvas.	paminė- tas	—	LKD, nr. 434
	1524 08 03	vieš. not., Vn vysk-jos konsist. prok.	dalyvavo ir liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 242
	1524 08 28, Vn	vieš. not., Vn vysk. kancl. not.	minimas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 245
	1525 09 20, Vn	vieš. not.	liudijo	privilegijų transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 278–280
	1526 11 04, Vn	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	not. ins- trum., test.	AGAD, perg. 7535
	1527 06 14, Vn	Pastovio kleb.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 267–269
	1529 09 10, Vn	vieš. not., konsist. not. ir prok.	dalyvavo ir liudijo	test. tran- sumptas	AGAD, perg. 7559; AR XI, s. 57, l. 3–6
	1530 01 22, Vn	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	<i>Extractus ex actis</i> , bylos sprendimas	ORO, III, nr. 13
	1530 03 18, Vn	vieš. not., konsist. bylų prok.	dalyvavo ir liudijo	not. ins- trum., test. patvirtini- mas	BCzart. 1777/IV, p. 389–391
1532 07 12, Vn	vieš. not. konsist. bylų prok.	dalyvavo ir liudijo	protokolas	BCzart. 1777/IV, p. 410–413	
29. Gabrielius Braciševskis <i>G. Braczi- szewski</i>	1553 07 11	vieš. not.	paminė- tas	Lck aktai	LKD, nr. 471
30. Grigalius Lvovekietis, Alberto s. <i>G. de Lwovek</i>	1507–1518	vieš. apašt. ir imp. not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 487
	1507 03 27, Vn	vieš. apašt. ir imp. not.	surašė ir pasirašė	not. ins- trum., test.	CV, nr. 617; Acta primae, nr. 52[46]
	1508 12 05, Vn	vieš. not.	paminė- tas	not. instrum.	LM–1, nr. 49, p. 31–32

30. Grigalius Lvovekietis, Alberto s. <i>G. de Lwovek</i>	1518 04 01, Vn	Pozn. vysk-jos vieš. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum. donac.	BCzart. 1777/IV, p. 297–298; Klovas, p. 389; LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 123–123v
	1518 05 20, Vn	Pozn. vysk-jos vieš. not.	surašė	not. instrum. donac.	AGAD, perg. 7485 (1518 04 08); BCzart. 1777/IV, p. 296–297
	1523 09 02, Vn	Vn kapit. not.	paminėtas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 188
31. Grigalius Albertaitis <i>G. Alberti de Brzesczye</i>	1512 01 10	vieš. not.	paminėtas	fundac.	LKD, nr. 491
	1512 01 20, Vn	vieš. apašt. not. Vloclaveko vysk- jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	LMAVBRS, f.6–100; BCzart. 1777/IV, p. 251–255; Acta primae, Priedas, nr. 13
32. Grigalius Lovičietis <i>G. Loweycz</i>	1522 04 01, Kaunas	Kauno m-klos rek- torius, vieš. not., Vn vysk-jos dvas.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 330–333
33. Grigalius iš Długa Dam- brovos <i>G. de Długa Dąbrowa</i>	1532 06 25, Kobrinio pilis	vieš. apašt. not., Lck vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. ins- trum., test.	LM–17, nr. 310 LKD, nr. 493
34. Grigalius Maišiagališkis <i>G. de Moyszogola</i>	1532 07 02, Vn	kurijos vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	donac. pa- tvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 410–411; LKD, nr. 498
35. Grigalius Červa, Jono s. <i>G. Cerwin / Cervinus Pos- naniensis</i>	nuo 1541 07 23	vieš. apašt. not., Pozn. vysk-jos dvas.	paskirtas not.	paskyrimo įrašas	LKD, nr. 501: Błaszczyk, 111–112, nr. V.
	1556 01 25	vieš. not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 501: LMAVB RS, f. 43, b. 203, 296–297
	nuo 1556	Žm vysk. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 501
	1561 10 05, Alsėdžiai	Žm vysk. sekret.	dalyvavo	<i>Constitutio- nes</i>	Statutai, p. 345–347
36. Jeremijas Čarnkoviėtis, Motiejaus s. <i>J. Mathiae de Czarnkow</i>	1508 04 08, Zelva	vieš. apašt. imp. not., Pozn. vysk- jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. ins- trumentas, donac.	LMAVB RS, f. 1–50; BCzart. 1777/IV, p. 234–238; Acta primae, nr. 40[35]; Priedas nr. 6, 7
	1511–1513	advokatas apeliac. liet. bylose	—	—	Rowell2014, p. 39
	1522	Gn prokuratorius apeliac. liet. bylose	paminė- tas	—	Acta primae, p. XXXIII, nuor. 47

37. Jeronimas Volskis <i>H. Volsky</i>	1515 07 05, Kremenica	vieš. apašt. ir imp. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	fundac.	Klovas, p. 389: LMAVB RS, f. 6–105; LKD, nr. 532
	1522 05 31, Vn	Vn kurijos bylų prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 323–327
	1523 02 20, Vn	Vn konsist. prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
	1524 06 08, [Vn]	Vn konsist. prok.	dalyvavo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 272–275
	1524 08 03, Vn	vieš. not.	paminėtas	protokolas	Acta capituli, nr. 242
	1525 09 20, Vn	vieš. not.	liudijo	privilegijų transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 278–280
	1527 06 14, Vn	not. ir kurijos kanc-jos prok.	liudijo	test. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 267–269
	1530 01 22, Vn	vieš. not.	liudijo	<i>Extractus ex actis</i> bylos sprendimas	Opisanije, nr. 13
38. Jeronimas Nienaltovskis, Pauliaus s. <i>H. Pauli de Nienalty/ Niewialtowski</i>	1522 05 15	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	—	—	LKD, nr. 534
	1523 08 27, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 343–345
	1533 04 10, Krekenava	vieš. not., altarietas	liudijo	donac.	CM, nr. 164
39. Jeronimas Kvileckis <i>H. Qvyliczky</i>	1543 03 09, Vn	Punios kleb.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum. fundac.	BCzart., perg. 1221
	1543 09–1544 08	Lck vysk. not.	paminėtas	—	Sąskaitos, p. 50, 116, 164, 192
	1549 06 29, Varšuva	Bonos not., Punios ir Mstibogovo kleb.	paminėtas	Bonos raštas	LM–32, nr. 68
	1555 05 10, Varšuva	Bonos not., Punios ir Mstibogovo kleb.	paminėtas	fundac.	CM, nr. 215, 217 LKD, nr. 537
	(1557–) 1561 01 24	LDK išdo not. Bonos not., Punios ir Mstibogovo kleb.	paminėtas	vald. raštas	Urządniki, nr. 799, p. 114; LM–37, nr. 507
	nuo 1561 02 08	LDK išdo not., Josvainių valdytojas	paminėtas	vald. raštas	LM–37, nr. 513

40. Jeronimas Makovieckis <i>H. Macowiecki</i>	1562 10 05, Vn	vieš. apašt. not.	dalyvavo ir liudijo	not. ins- trum., sutartis	AGAD, perg. 5498
41. Jokūbas Staškovskis, Jono s. <i>J. Sthaschkowsky</i>	1503 08 01, Vn	valdovo not.	surašē	valdovo privilegijas atnaujinimas	CV, nr. 559; Acta primae, nr. 38[33]; LKD, nr. 591
	1504–1506	valdovo not. ir sekret.	paminē- tas	—	Chorażyczewski, p. 103; Skibniews- ka, p. 296, 309
	1522–1527	valdovo sekret.	paminē- tas	—	LKD, nr. 591
	1523 02 20, Vn	Kr ir Sandomiero kan., Vn vysk. sekret. ir kancl.	liudijo	not. ins- trum., test.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
	1523 10 11, Vn	Vn katedros scho- last.	priimtas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 203; Kurczewski 3, p. 20
	1524 03 18, Vn (1524 02 13, Kr)	Kr ir Sandomiero kan., Vn gen. vik. ir ofic.	liudijo	transumptas	VUB RS, f. 80–17
	1525 10 16, Vn	Kr ir Sandomiero kan., Vn vysk. kancl.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart., perg. 1218; BCzart. 1777/IV, p. 355–358
	1526 03 20, Vn	Vn, Kr scholast., Sandomiežo kan., Vn vysk. kancl.	liudijo	not. instrum., fundacija	LM–12, nr. 765
	1531	valdovo sekret.	paminē- tas	—	Skibniewska, p. 296
42. Jokūbas Širakovietis <i>J. de Syracow / de Szyrakovo</i>	1524 03 18, Vn	vieš. not.	liudijo	transumptas	VUB RS, f. 80–17
	1525 09 20, Vn	vieš. not.	liudijo	privilegiju transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 278–280
	1525 10 16, Vn	Vn kanc-jos not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart., perg. 1218; BCzart. 1777/IV, p. 355–358
	1526 01 04, Vn	vieš. not.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 378
43. Jokūbas Barčikovskis <i>J. Barczykowski</i>	1530 01 22, Vn	vieš. not.	liudijo	<i>Extractus ex actis</i> bylos sprendimas	Opisanije, nr. 13
44. Jokūbas Viežbietis, Andriejaus s. <i>J. Andree de Wierzbie</i>	1531 11 03, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	surašē ir pasirašē	donac.	BCzart. 1777/IV, p. 402–403; LKD, nr. 604

45. Jokūbas Plonskietis (I), Mikalojaus s. <i>J. a Plonsko</i>	1541 03 11	Lck konsist. aktų not.	paminėtas	—	LKD, nr. 624
	1542 02 10	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 624
	1545 05 15	—	paminėtas su Jokūbu Plonskiečiu (II)	—	LKD, nr. 624
	1545 06 01	<i>Supremus actorum scriba</i>	paminėtas	—	LKD, nr. 624
	1547 12 19	—	liudijo	fundac.	LKD, nr. 624
	1548 07 20, Vn	vieš. apašt. not., Lck vysk-jos kurijos not.	surašė	Lck vysk. raštas	LMAVB RS, f. 6–192
	—	vieš. apašt. ir imp. not., Lck konsist. bylų not.	paminėtas	—	LKD, nr. 624
46. Jokūbas Plonskietis (II), Andriejaus s. <i>J. Andree Plonski</i>	1543 06 14	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 630
	1545 05 15	—	paminėtas su Jokūbu Plonskiečiu (I)	—	LKD, nr. 630
	1547 12 19	—	liudijo	fundac.	LKD, nr. 630
	1548 06 24	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 630
	47. Jokūbas Kamienskis, Pauliaus s. <i>J. Camyensky/Cossowskij</i>	1550 10 23	vieš. not.	paminėtas	—
48. Jonas Vengrovietis, Petro s. <i>J. curatus in Traby</i>	1495 12 27, Trobos	vieš. imp. not., Lck vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	test.	AGAD, perg. 7391; Klovas, p. 386
	1510 07 03, Dubrava	Trobu kleb.	paminėtas	vyskupo patvirtinimas	LMAVB RS, f. 6–97; Acta primae, Priedas, nr. 11; LKD, nr. 793
49. Jonas <i>J. de Brzeszcie (tapatus nr. 50?)</i>	1500 06 25, Vn	vieš. not.	liudijo	donac.	LMAVB RS, f. 6–74; CV, nr. 470; Acta primae, nr. 53[47]

50. Jonas Albertaitis <i>J. Alberti de Brzesove</i>	1502 04 01	vieš. apašt. imp. not., Lck vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	fundac.	Klovas, p. 387: LMAVB RS, f. 3–72
	1502 07 11, Vn	vieš. apašt. imp. not., Lck vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	donac.	Klovas, p. 387: LMAVB RS, f. 3–71
51. Jonas Koryckis <i>J. Korycki</i>	1503 05 20, Vn	vieš. not.	liudijo	popiežiaus bulės transumptas	CV, nr. 549
52. Jonas Žabnietis <i>J. de Zabno</i>	1503 05 20, Vn	vieš. not.	liudijo	popiežiaus bulės transumptas	CV, nr. 549
53. Jonas Poznanietis <i>J. de Posnania</i>	1503 09 11, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum.	Kurczewski, p. 27–30; CV, nr. 565
54. Jonas Rybnietis, Mikalojaus s. <i>J. Nicolai de Rybno / Rybienski</i>	1503 09 11, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum.	CV, nr. 565
	1503 09 19, Vn	vieš. imp. not., vysk-jos dvas.	Gn surašė, pasirašė	not. instrum.	LKD, nr. 779: LMAVB RS, f. 6–87; BCzart. 1777/IV, p. 206–209; CV, nr. 566
	1505, 1507	valdovo not.	—	—	Skibniewska, p. 308, nr. 44; Cho- rążyczewski, p. 103
55. Jonas	1505 m. Medininkai	[vieš. not.] Lck vysk-jos dvas.	surašė, <i>et me</i>	test.	CM, nr. 104; Klovas, p. 387
56. Jonas Šliubovietis <i>J. de Slubowo</i>	1510 08 06– 1511 03 10, Vn	vieš. not. Vn kapit. sesijose	surašė	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 6–9; Statutai, p. 48–49; LKD, nr. 823
	po 1511 09 30, Vn	vieš. not. Vn kapit. sesijose	surašė	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 13
	prieš 1522 09 05, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė	teisėjų raštas Vn kapitulai	Acta capituli, nr. 99
	1526 03 02	Slanimo kleb.	paminėtas	—	LKD, nr. 823
57. Jonas Sokolnickis <i>J. Sokolnicky</i>	1514 02 12, Vn	Veliunos kleb.	liudijo	fundacija	CM, nr. 116
	1523 08 25, Gikoniai	[vieš. apašt. not.] Veliunos kleb.	liudijo	fundacija	LM–12, nr. 763; LKD, nr. 801
	1528	vieš. apašt. not., Veliunos kleb.	liudijo	not. instrum., test.	LMAVB RS, f. 256, b. 1030, l. 1–6
58. Jonas Rogovietis, Lauryno s. <i>J. Laurencii de Rogow</i>	1517 05 13, Mordai	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test.	AGAD, perg. 7475; Klovas, p. 389

59. Jonas Domanovskis, Petro s. J. Domanowski	1518 07 05–10	vieš. apašt. not.	surašė	—	LKD, nr. 830
	1529 09 10, Vn	Vn katedros prep., Vn kurijos generalinis bylų auditorius, ir kancl.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., test. patvirtinimas	AGAD, perg. 7559
	1529 11 03, Vn	Vn katedros prep., vysk. kancl.	dalyvavo ir liudijo	transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 126
	1530 03 15, Vn	Vn katedros prep., vysk. kancl.	liudijo	privilegija	BCzart. 1777/IV, p. 399–401
	1531 08 04, Vn	Vn general. vikaras ir oficiolas	paminėtas	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 33
	1533 11 20, Vn	Vn kan.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., fundac. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 272–275
	1534 06 21, Vn	Vn katedros prep., vysk. kancl.	liudijo	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 419–423
60. Jonas Krokuvietis, Jono s. J. Ioannis de Cracovia	1520 05 11, Vn	Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 50
	1520 10 05, Vn				
	1521 03 20–1522 04 02	vieš. apašt. not., Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 50, 51, 54, 56–58, 60, 63, 64.6, 64.7, 66–68, 70
	1522 04 19, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	liudijo	donac.	VUB, MM R50
	1522 05 31, Vn	Vn kurijos bylų prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 323–327
	1522 06 04, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum. donac.	BCzart. 1777/IV, p. 330–337
	1522 07 14, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas., Vn konsist. bylų not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test.	LM–12, nr. 723
	1523 02 20, Vn	Vn konsist. prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
	1523 10 11, Vn	Vn kapit. not.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 203; Kurczewski 3, p. 17
	1524 03 18, Vn	vieš. not. ir bylų rašovas	surašė ir pasirašė	not. instrum.	VUB RS, f. 80–17
	1524 06 08, [Vn]	Vn konsist. prok.	dalyvavo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 272–275
1524 08 03, Vn	vieš. not.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 242	

61. Jonas Voverė, Stanislovo s. <i>J. Stanislai Vyewyurka de Cracovia</i>	1520 08 01	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 831
	1521 03 22	vieš. apašt. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 831
	1521 04 27	Vn kapit. not.(?)	paminėtas	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 831
	1524 06 08	Vn kapit. not.(?)	paminėtas	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 831
62. Jonas Ponatovskis, Jokūbo s. <i>J. Jacobi Ponatowski</i>	1522 05 11, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	surašė, pasirašė	not. instrum. test.	AGAD, perg. 7507
63. Jonas Strembošas iš Jablonicos, Petro s. <i>J. Petri Strzembosch de Jablonycza</i>	1524 02 11	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	paminėtas	—	LKD, nr. 827
	1524 08 03, Vn	vieš. not.	dalyvavo, liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 242
	1525 07 30, Vn	Vn vysk. kanc-jos vieš. not.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 310; Kurczewski 3, p. 21
	1526 11 04, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum. test.	AGAD, perg. 7535
	1527 05 06, Vn	vieš. apašt. not	surašė ir pasirašė	test.	Klovas, p. 391: LMAVB RS, f. 6–263, l. 122–124
	1529 09 10, Vn	D. Voverių kleb.	dalyvavo ir liudijo	test. patvirtinimas	AGAD, perg. 7559
	1529 10 21, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 386–387
	1529 11 03, Vn	vieš. apašt. not.	surašė ir pasirašė	transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 124–126; Opisanije, nr. 1
	1530 01 22, Vn	vieš. apašt. not.	surašė ir pasirašė	<i>extractus ex actis</i>	Opisanije, nr. 13
	1530 03 07, Vn	D. Voverių kleb.	liudijo	not. instrum.	Acta primae, p. 248–249
1530 03 18, Vn	vieš. apašt. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 389–391	
1532 07 12, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 410–413	

	1533 11 20, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac. pa- tvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 272–275
	1534 06 21, Vn	D. Voverių kleb.	liudijo	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 419–423
	1534 07 22, Vn	Vn vysk. bylų not.	liudijo	not. instrum., sutartis (<i>contractus</i>)	LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 9; LMAVB RS, f. 43, b. 203, 262–265
	nuo 1537 05 10	Vn vysk-jos kuri- jos not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 827
	1537 11 20, Radivoniš- kės	vieš. apašt. not.	surašė	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 436–438
	1540 11 15, Vn	vieš. apašt. not.	surašė	not. ins- trum., test. patvirtini- mas	BCzart. 1777/IV, p. 452–456
	1543 03 09, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart., perg. 1221; BCzart. 1777/IV, p. 456–459
	1551 10 27, Vn	Vn vysk-jos kuri- jos not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 90–93
64. Jonas Lipnietis <i>J. de Lypna</i>	1526 11 04, Vn	—	liudijo	not. ins- trum., test.	AGAD, perg. 7535
	1527 06 14, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 267–269
	1529 07 05, Vn	vieš. not.	—	not. ins- trum., test.	LKD, nr. 863: LMAVB RS, f. 6–140
	1532 07 12, Vn	vieš. not., Vn kon- sist. bylų prok.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 410–413
65. Jonas Pet- raitis <i>J. Petri de Garwolga</i>	1528 06 12, Medininkai	vieš. apašt. not., Med. kurijos not.	surašė ir pasirašė	patvirtini- mas	CM, nr. 135, 210–212
	1530 03 18, Vn	vieš. not., konsist. prok.	dalyvavo ir liudijo	not. ins- trum., test. patvirtini- mas	BCzart. 1777/IV, p. 389–391
67. Jonas So- šenskis <i>J. Soszeński / Sosna</i>	1541 05 27	vieš. not., Lck vysk-jos dvas	paminė- tas	—	LKD, nr. 872

68. Jonas Jomantaitis iš Šalčininkų <i>J. Jamonithi a Soleczniki</i>	1546 07 16, Kr	vieš. not., Vn vysk-jos dvas.	paskirtas	paskyrimas (kreacija)	LKD, nr. 839; Knapek, p. 278; Cracovia II, nr. 291
	1545–1554	Veliuonos kleb.	paminėtas	—	LKD, nr. 839
	1554 10 24	Krekenavos kleb.	paminėtas	—	LKD, nr. 839
69. Jonas Ušenskis, Stanislovo s. <i>J. Stanislai de Vssa</i>	1561 04 14	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 950
	1571 07 11	Lck vysk. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 950
70. Juozapas iš Fretų <i>J. de Fretis</i>	1515 04 27, Eišiškės	Eišiškių bažn. ministras, not.	surašė	fundacija	Acta primae, nr. 45[40]; Klovas, p. 389: LMAVB RS, f. 43, b. 113v–114
71. Juozapas Plockietis, Stanislovo s. <i>J. Stanislai de Ploczka</i>	1524 03 18, Vn	vieš. not.	liudijo	transumptas	VUB RS, f. 80–17
	1528 07 09, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	donac.	AGAD, perg. 7546
72. Juozapas Jasinskis, Alberto s. <i>J. Alberti de Jasieniec</i>	1527 12 09	Lck vysk-jos kuri- jos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1021
	1528 04 11, Vn	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1021
	1528 07 13, Krekenava	vieš. not.	liudijo ir surašė	transumptas	CM, nr. 137, 214–215.
73. Jurgis Paulavičius <i>G. Pauli</i>	1484 10 31, Paberžė	vieš. imp. not., Maišiagalos kleb.	surašė ir pasirašė	not. ins- trum., test.	BCzart. 1777/IV, p. 164–165; CV, nr. 342; LKD, nr. 1039
74. Jurgis Taliatas, Andriaus s. <i>G. in Solok</i>	1508 03 27, Vn	vieš. apašt. not., Vn vysk-jos not.	surašė ir pasirašė	testamentų patvirtinimo transumptas	LMAVB RS, f. 1–48; BCzart. 1777/ IV, p. 227–230; LKD, nr. 1045
	1511 08 27, Vn	vieš. apašt. not., Vn vysk-jos not.	surašė	not. ins- trum., test. transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 232–234
	1512 11 03, Zelva	prok.	liudijo	test. patvirti- nimas	AGAD, perg. 7454
	1523 10 11, Vn	Varnių kanaun., Salako kleb.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 203
75. Jurgis Vilnietis (II), Stanislovo s. <i>G. Stanislai de Vilna</i>	1510 12 08, Ceikiniai	vieš. apašt. not., Vn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 247–249; LKD, nr. 1046

76. Jurgis Chvalčevskis, Andriejaus s. G. Chwalczewski	1522 04 22–	Vn vysk-jos kurijos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1053
	1522 05 30				
77. Jurgis G. de Kogwek (?)	1534 07 22,	Vn kat. kantorius ir kan.	dalyvavo	not. instrum., sutartis (<i>contractus</i>)	LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 9; LMAVB RS, f. 43, b. 203, 262–265
	Vn				
78. Jurgis, G. de Łąkawa	1522 07 14,	vieš. not.	liudijo	not. instrum., test.	LM–12, nr. 723
	Vn				
79. Jurgis Albinas, Jono s. G. Albinus Cosminensis	1529 10 21,	vieš. not.	liudijo	not. instrum., transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 386–387
	Vn				
79. Jurgis Albinas, Jono s. G. Albinus Cosminensis	1535 02 06	Vn vysk-jos kurijos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1058
	1536 02 07	not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1058
80. Jurgis Simonavičius / Šimkavičius G. Simonis Samogithiani	1538 01 23,	vieš. not., Žm vysk-jos dvas.	paskyrimas	įrašas	LKD, nr. 1059; Cracovia II, nr. 244
	Kr				
81. Kasparas Albinas C. Albinus	1560	Lck vysk. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1093
82. Kilijonas Suchožebietis, Petro s. K. z Suchožebr	1554 04 24	vieš. not., Lck vysk-jos dvas.	paminėtas	—	LKD, nr. 1106
83. Laurynas Benjaminas Volfas L. Benyamyn de Gnezna	[1493 08 14, Trakai]	vieš. apašt. imp. not., Gn vysk-jos dvas.	surašė pagal Žm vysk. išde esantį originalą	fundac. patvirtinimas	LMAVB RS, f. 1–505; CM, nr. 82
	1512 10 21,	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	paskirtas	admisija	LKD, nr. 1148: Błaszczyk, p. 91 (nr. 12)
	Vn				
	1514 02 12,	vieš. apašt. not.	surašė ir pasirašė <i>de consensu</i>	donac.	CM, nr. 116
	Vn				
83. Laurynas Benjaminas Volfas L. Benyamyn de Gnezna	1515 05 04,	vieš. not.	dalyvavo	not. instrum., test. patvirtinimas	Rowell2013, nr. 6
	Gn				
83. Laurynas Benjaminas Volfas L. Benyamyn de Gnezna	1517 07 23,	<i>discretus</i>	liudijo	fundac.	CM, nr. 127
	Vn				

	1518 04 01, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 297–298
	1518 05 20, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., donac.	AGAD, perg. 7485 (1518 04 08); BCzart. 1777/IV, p. 296–297
	1520 05 11, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 282–286; Acta primae, nr. 58[52]
	1522 06 04, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 330–337
	1522 11 16, Vn	vieš. apašt. not. imp. not.	surašė ir pasirašė	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 327–328; Acta primae, nr. 63[57]; LKD, nr. 1148
84. Laurynas Miendzyleskis, Motiejaus s. <i>L. Międzyleski</i>	1503	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1149; Ochmański, nr. 83
	1503 05 20, Vn	vieš. not.	liudijo	popiežiaus bulės transumptas	CV, nr. 549
	1503 09 11, Vn	vieš. not.	liudijo	transumptas	LMAVB RS, f. 6–86; CV, nr. 565
	1505–1509	valdovo not.	paminėtas	—	Skibniewska, p. 305; Chorążyczewski, p. 101
	1510–1518	valdovo sekret.	paminėtas	—	LKD, nr. 1149; Acta primae, nr. 36[31]
	1518–1529	Kameneco vysk.	paminėtas	—	LKD, nr. 1149
	1520 01 26, Vn	Vn kan., kapit. komisorius, apašt. legatas	pasirašė, antspaudavo	dok. registras	LM–1, nr. 305
	85. Laurynas Slupcietis <i>L. de Slupcza</i>	1503 09 11, Vn	vieš. not.	liudijo	transumptas
86. Laurynas Čeliustkietis <i>L. de Czelusthky</i>	1528 07 13, Krekenava	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	transumptas	CM, nr. 137
	1533 04 10, Krekenava	vieš. not., Kijevo vysk. kapel.	liudijo	donac., test. insertas	CM, nr. 164; LKD, nr. 1153
87. Laurynas Volskis <i>L. Volski</i>	1550 06 27–1551 02 14	Lck vysk. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1165
	1560 04 07, Vn	Vn kan.	paminėtas	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 46
	1561 02 11–25	Vn kan.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 54
	1573 07 04	—	sudarė	test.	LKD, nr. 1165

88. Leonardas Lublinietis <i>L. de Lublin</i>	1503 09 19, Vn	vieš. not., Kr vysk-jos dvas.	liudijo	not. instrum.	LKD, nr. 779: LMAVB RS, f. 6–87; BCzart. 1777/IV, p. 206–209; CV, nr. 566
89. Leonardas Miaskovietis, Pauliaus s. <i>L. Pauli de Miaskowa</i>	1510 06 03, Vn	Pozn. vysk-jos vieš. apašt. ir imp. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 245–247; Acta primae, Priedas nr. 10
	1511 02 12, Vn	vieš. apašt. ir imp. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 247–251
	1511 08 27, Vn	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., test. transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 232–234
	1512 01 20, Vn	kurijos not.	liudijo	not. instrum.	LMAVB RS, f. 6–100; BCzart. 1777/IV, p. 251–255; Acta primae, Priedas nr. 13
	1512 11 03, Zelva	vieš. not.	liudijo	test. patvirtinimas	AGAD, perg. 7454; AR, XV, t. 11, pl 26
	1514 01 23	vieš. apašt. imp. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1185
90. Lukas Ksienžopolietis, Stanislovo s. <i>L. de Księżopole</i>	1504 02 6/7, Vn	vieš. apašt. not., Lck vysk-jos dvas.	surašė	not. instrum.	CV, nr. 575
	1505 11 03, Gardinas	kurijos ir bylų rašovas	liudijo, surašė ir pasirašė	not. instrum., test.	CV, nr. 593
	1506 05 10, Vn	vieš. apašt. not. Lck vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test.	CV, nr. 601
	1534 09 07	—	sudarė	test.	LKD, nr. 1212
91. Lukas	1513 05 23, Švenčionys	vieš. not., Švenčionių rekt.	surašė	test.	BCzart. 1777/IV, p. 267–269; Klovas, p. 388; LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 109–109v; LKD, nr. 1214
92. Lukas Žiupronietis <i>L. a Zuprany</i>	1551 10 27, Vn	Vn vysk-jos kurijos not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 90–93

93. Martynas Poznanietis, Jono s. M. Joanni de Poznania	1484 03 24, Vn	vieš. imp. not. ir rašovas	surašė	pardavimas	CV, nr. 340; Klovas, p. 386
	1486 09 22, Vn	vieš. apašt. ir imp. not., Vn konsist. rašt.	surašė	aktas	CV, nr. 348
	1492 02 01	vieš. apašt. ir imp. not.	surašė ir pasirašė	transumptas	LM–525, l. 168–170v
	1492 09 26, Vn	vieš. apašt. ir imp. not. ir rašovas	surašė	test.	CV, nr. 390
	1495 07 21, Vn	vieš. apašt. ir imp. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė	fundac.	CV, nr. 432
	1497 03 15, Vn	vieš. apašt. ir imp. not.	liudijo	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 197–198; CV, nr. 445
	1498 06 08, Vn	kurijos not.	liudijo	not. instrum., fundac.	CV, nr. 455
	1504 02 6/7, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum.	CV, nr. 575
	1520 06 10, Vn	vieš. apašt. ir imp. not.	liudijo ir surašė	not. instrum., test.	LMAVB RS, f. 3–87; Acta primae, Priedai, nr. 19
	1523 02 20, Vn	Vn konsist. prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
94. Martynas Sokolnickis, Mikalojaus s. M. Nicolai de Sokolnyky	1507 01 08, Medininkai	not.	surašė	fundac.	CM, nr. 105; LKD, nr. 1273
	1512 08 30, Medininkai	vieš. apašt. ir imp. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	test.	CM, nr. 114
	1513 06 06, Milžavėnai	not., Žm vysk-jos bylų kancl.	liudijo	fundac.	CM, nr. 115
	1515 05 04, Gn	vieš. apašt. ir imp. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test. patvirtinimas	Rowell2013, nr. 6
	nuo 1522	Žm kan., gen. vik. ir ofic.	—	—	LKD, nr. 1273
	1527 12 08, Vn	Žm kan.(nuo 1514)	liudijo	fundac.	CM, nr. 134
	1528 06 12, Medininkai	Žm kan., vik.	liudijo	patvirtinimas	CM, nr. 135
	1533 09 09, Vn	Žm kan., vysk-jos adm.	liudijo	donac.	CM, nr. 166

95. Martynas (Sokolnickis?)	1514 02 12, Vn	Med. vysk. vieš. not.	liudijo	fundac.	CM, nr. 116
96. Martynas Vosyliškietis, Petro s. <i>M. Petri de</i> <i>Wasilisky</i>	1522 04 01– 1524 12 17 1524 09 17, Kr	vieš. apašt. not. vieš. apašt. not., Vn vysk-jos dvas.	paminėtas	— įrašas	LKD, nr. 1281 Cracovia II, nr. 156
97. Martynas Be(r)trandaitis Borkovietis <i>M. Bertrandi de</i> <i>Borkowo</i> → nr. 123	1524 03 18, Vn 1524 08 03, Vn	vieš. not. vieš. not.	liudijo	transumptas Vn kapit. prot.	VUB RS, f. 80–17 Acta capituli, nr. 242
98. Martynas Smočovskis <i>M. Smochowski</i>	1524 11 16, Lebedžiai	Vn kurijos not.	liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 359–360
99. Martynas Turas <i>M. Tur</i>	1525 03 11, Kr 1537 11 01 1525–1539	valdovo not. valdovo sekret. LDK kancl. rašt.	liudijo	patvirtini- mas — —	LM–12, nr. 767 LKD, nr. 1297 Dingeç, p. 90
100. Martynas Goliminetis <i>M. Golimino</i>	1545–1570	valdovo not., Žm seniūno not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1308
101. Martynas Goslickis <i>M. Gos(z)lic(z)ki</i>	ap. 1565/67– 1579	vieš. apašt. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1337
102. Merkelis Bojanovietis <i>M. Boianowien- sis</i>	1540 08 16, Dolistovas 1540 11 15, Vn	vieš. apašt. imp. not., Plocko vysk- jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. ins- trum., test. patvirtini- mas	BCzart. 1777/IV, p. 452–455; LKD, nr. 1368
103. Mikalojus Volbožietis, Petro s. <i>N. Petri de</i> <i>Volborz</i>	1491–1492 po 1499 06 25 1501 05 20, Vn 1503 05 20, Vn 1503 09 11, Vn 1517 11 09	Gn arkivysk. teis- mo prokuroras vieš. apašt. ir imp. not., Gn vysk-jos dvas. vieš. apašt. ir imp. not., Gn vysk-jos dvas. vieš. apašt. ir imp. not., Gn vysk-jos dvas. vieš. apašt. ir imp. not., Gn vysk-jos dvas.	— surašė ir pasirašė surašė ir pasirašė surašė ir pasirašė surašė ir pasirašė	— dorsalinis įrašas, test. not. instrum., transumptas transumptas	Acta primae, p. 198–199, 505 nuoroda LMAVB RS, f. 1–31 CV, nr. 491 CV, nr. 548 LMAVB RS, f. 6–86; CV, nr. 565 LKD, nr. 1440

	1518 11 06, Volpa	Losicės klebonas	liudijo	Lck vysk. raštas	Acta primae, nr. 44[39]
	1521 01 11, Vn	Vn kan.	paminėtas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 45; Kurczewski 3, p. 10
	1521 09 29	sekret.	liudijo	fundac.	LKD, nr. 1440
	1522 07 18–10 18	Vn kapit. kan.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 50–52
	1524 11 16, Lebedžiai	Vn kan.	liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 359–360
	1527 12 09		liudijo	fundac.	LKD, nr. 1440
104. Mikalojus Žukovskis, Abraomo s. N. Abrae de Zukow	1495 06 23, Vn	vieš. apašt. ir imp. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	test. transumptas	LMAVB RS, f. 1–48; BCzart. 1777/IV, p. 227–229; CV, nr. 430; Klovas, p. 386
	1495 08 27, Vosyliškės	vieš. apašt. ir imp. not., Pozn. vysk-jos dvas.	liudijo ir surašė	donac.	CV, nr. 435
	1496 03 18	bylų not.	surašė	transumptas	CV, nr. 438
	1496 07 01, Vn	vieš. not. ir bylų not.	surašė	donac. testamentu	BCzart. 1777/IV, p. 195–196
	1497 03 15, Vn	vieš. apašt. ir imp. not., Pozn. vysk-jos dvas.	liudijo kartu su Martynu Poznaniečiu, Jonu Čimša	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 197–198 CV, nr. 445
	1497 06 06, Vn	vieš. not.	surašė	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 628–629
	1498 03 06, Naujadvaris	Vn vysk. not.	surašė	donac. transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 199–200; CV, nr. 450; Acta primae, nr. 11[9]
	1500 06 25, Vn	Vn kan.	liudijo	donac.	LMAVB RS, f. 6–74; CV, nr. 470; Acta primae, nr. 53[47]
	1503 05 20, Vn	Vn kan.	liudijo	transumptas	CV, nr. 549
	1503 05 21, Vn	vieš. apašt. ir imp. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	LMAVB RS, f. 6–83; CV, nr. 550
	1504–1516	valdovo sekret., pasiuntinys	paminėtas	—	LKD, nr. 1431; Skibniewska, p. 296; Chorążyczewski, p. 91

	1505 12 29, Gardinas	Lvovo ir Vn kan., valdovo sekret.	surašė	valdovo dovanojimo raštas	CV, nr. 595
	1506 11 25, Gardinas	Vn kan., vald. sekret.	surašė	vald. privi- legija	Sobranije, nr. 15
105. Mikalojus Pultuskietis (I) <i>N. de Polthovsk</i>	1510 06 03, Vn	Vn vysk. kape- lionas	liudijo	—	BCzart. 1777/IV, p. 245–247; Acta primae, Priedas, nr. 10
	1510 07 03, Dubrava	Vn vysk. kape- lionas	dalyvavo ir liudijo	vyskupo pa- tvirtinimas	LMAVB RS, f. 6–97; Acta pri- mae, Priedas, nr. 11; LKD, nr. 1450
	1522 02 10	Eišiškių kleb.	išrūpino fundac.	—	LKD, nr. 1450
106. Mikalojus Goniondzietis <i>N. de Goniqdz</i>	1511 08 27, Vn	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	not. ins- trum., test. transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 232–234; LKD, nr. 1525(?)
107. Mikalojus Husovianas, Mikalojaus s. <i>N. Nicolai Hussowsky</i>	1518 07 28, Volpa	vieš. apašt. not., Peremislio vysk- jos dvas.	surašė ir pasirašė	test.	AGAD, perg. 8443; Acta primae, p. 197–198, nuoro- da nr. 500
	1519 06 09, Goniondzas	Vn vaiv. not.	surašė	žemės raštas	LMAVB RS, f. 1–64
108. Mikalojus Lonckis, Jono s. <i>N. Łączki Ioannis de Chraplewo</i>	1520 01 13, Vn	vieš. apašt. not., Pozn. vysk-jos dvas., bylų rašovas	surase	fundac.	LKD, nr. 1470; Klovas, p. 390; LVIA, f. 1276, ap. 1, b. 78, l. 1–20
109. Mikalojus Motička, Baltramiejaus s. <i>N. Motyczka de Lomza</i>	1524–1525	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	pami- nėtas, liudijo	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 1490
	1525 09 20, Vn	vieš. not.	liudijo	privilegijų transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 278–280
	1525 10 16, Vn	Vn vysk-jos kanc- jos not.	liudijo	not. instrum., transumptas	BCzart., perg. 1218; BCzart. 1777/IV, p. 355–358
	1526 11 04, Vn	vieš. not.	liudijo	not. ins- trum., test.	AGAD, perg. 7535
	1527 06 21, Vn	Vn kapit. not.	paskirtas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 410; Kurczewski 3, p. 28
	1527 12 19	Vn kapit. not.	surašė	donac. patvirtinimo transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 406–410; Acta primae, Priedas, nr. 24

	1529 02 12, Vn	Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 53
	1529 07 12, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	donac. transumptas	CM, nr. 67
	1529 09 10, Vn	Vn konsist. not. ir prok.	liudijo	not. instrum., test.	AGAD, perg. 7559; AR XI, s. 57, l. 3–6
	1530 03 18, Vn	vieš. not., konsist. prok.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., test. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 389–391
	1532 07 12, Vn	vieš. not. konsist. bylų prok.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 410–413
	1532 10 07, Vn	Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 53
	1534 07 22, Vn	Vn kapit. not.	liudijo	not. instrum., sutartis (contractus)	LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 9; LMAVBR, f. 43, b. 203, 262–265
	1534 09 30–10 02	Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 53
	1536 03 27, Vn	kurijos not.	surašė	Vn vyskupo raštas	BCzart. 1777/IV, p. 436
	1537 01 04, Vn	vieš. apašt. not., vysk-jos Plocko dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	CM, nr. 180
	1538 10 17, Vn	Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 54
	1541 05 09, Vn	Vn kapit. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Statutai, p. 54
110. Mikalojus Pietruševskis <i>N. Pietruszewski</i>	1526 03 15–1536 03	Janovo konsist. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1494
	1528 09 24	Lck vysk-jos konsist. aktų not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1494
	1528 09 24–1550 10 01	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1494
111. Mikalojus Kozyčiemskis <i>N. Kozyczyemsky</i>	1526 11 04, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., test.	AGAD, perg. 7535
112. Mikalojus Streškovskis <i>N. Strzeszkowski</i>	1529 09 10, Vn	konsist. not. ir prok.	liudijo	not. instrum., test.	AGAD, perg. 7559; AR XI, s. 57, l. 3–6
	1529 10 21, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 386–387
	1530 01 22, Vn	vieš. not.	liudijo	extraxtus ex actis bylos sprendimas	Opisanije, nr. 13
	1532 07 12, Vn	vieš. not. konsist. bylų prok.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 410–413

113. Mikalojus Rozniatovskis <i>N. Rosznathowsky</i>	1531 03 26, Vn	vieš. apašt. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	LKD, nr. 1501: LMAVB RS, f. 6–142
114. Mikalojus Orvydas <i>N. Orwid / Orvydas</i>	1533 04 10, Krekenava	vieš. not.	liudijo	donac.	CM, nr. 164
	1537 01 04, Vn	vieš. not.	dalyvavo	not. instrum.	CM, nr. 180
	1543 11 23 Roma	Med. vyskupijos dvas.	dalyvavo	suplika	CM, nr. 198–199
115. Mikalojus Pšetockis <i>N. Przet(h)oczki</i>	1537 06 20, Vn	vieš. apašt. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	—	LKD, nr. 1507
	1541 05 30	Vn vysk-jos kurijos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1507
116. Mikalojus Vengrovietis, Stanislovo s. <i>N. de Wągrow</i>	1538 02 16, Kr	vieš. not., Lck vysk-jos dvas.	paskirtas	įrašas	LKD, nr. 1508, Cracovia II, nr. 246
117. Mikalojus Lovičietis <i>N. de Lowycz</i>	1543 03 09, Vn	vieš. not., Gn vysk-jos dvas.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart., perg. 1221; BCzart. 1777/IV, p. 456–459
118. Mikalojus Trojanas iš Chrošnevičių <i>N. Troiannus a Chrosnievicze</i>	1550 10 13	vieš. apašt. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1541
	1550 10 13– 1552 12 09	Vn kapit. not., katedros m-klos rektorius	paminėtas	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 39; LKD, nr. 1541
119. Mikalojus Kolačkovskis <i>N. Kolaczkowski</i>	1554 10 22	vieš. not., Plocko vysk-jos dvas.	paminėtas	—	LKD, nr. 1526
120. Motiejus Prusinovicietis, Alberto s. <i>M. Alberti de Prussinowice</i>	1500 06 25, Vn	vieš. not.	liudijo	donac.	LMAVB RS, f. 6–74; CV, nr. 470; Acta primae, nr. 53[47]
	1503 03 08, Varniai	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė	fundac.	CM, nr. 98; Klovas, p. 387
	1503 04 23, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	liudijo	donac.	CM, nr. 99
	1503 09 11, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	transumptas, not. instrum.	LMAVB RS, f. 6–86; CV, nr. 565; LKD, nr. 1708
	1503 10 02, Vn	vieš. not.	surašė	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 3
	1504 10 02, Medininkai	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	test. patvirtinimas	CM, nr. 102
121. Motiejus Uličietis <i>M. Nicolai de Vlicz</i>	1509 05 21, Pašakarniai	vieš. apašt. not., Peremislio dvas.	surašė	fundac.	CM, nr. 111 LKD, nr. 1704

122. Motiejus Pultuskietis <i>M. de Poltowsk</i>	1510 12 08, Ceikiniai	vieš. not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 247–249
123. Motiejus Bertrandas <i>M. Bertrandi de Borkowo / M. Bertram → nr. 97</i>	1520 05 11, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	vysk. transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 282–285; Acta primae, nr. 58[52]
	1521 04 27– 1527 01 14	Vn vysk-jos kurijos ir vieš. not.	dalyvavo	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 1725; Acta capituli, nr. 54, 55, 99, 127, 149a,
	1521 05 13, Vn	kurijos not.	liudijo	transumptas, fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 242–243
	1522 06 04, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 330–337
	1523 02 20, Vn	Vn vysk-jos kurijos not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 351–355
	1523 08 27, Vn	kurijos not.	liudijo	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 343–345
	1524 03 24/31, Vn	Vn vysk. not., Rudaminos kleb.	paminėtas	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 18; Acta capituli, nr. 230,231
	1525 09 20, Vn	kurijos not.	liudijo ir surašė	privilegijų transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 278–280
	1525 10 16, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	BCzart., perg. 1218; BCzart. 1777/IV, p. 355–358
	1526 11 04, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	test.	AGAD, perg. 7535
	1527 01 14, Vn	Vn vysk. not.	pasirašė	suteiktis	Acta capituli, nr. 400.2
	1528 08 03 Vn	LDK išdo not.	surašė ir pasirašė	test. patvirtinimas	LM–1, nr. 276
	1529 10 05, Vn	bylų rašovas	surašė	not. instrum.	BCzart. 1777/IV, p. 386–387; Acta primae, Priedai, nr. 28
	1529 11 03, Vn	Medininkų kleb., kurijos not.	liudijo	transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 126; Opisanije, nr. 1
	1530 03 07, Vn	Medininkų kleb.	liudijo	not. instrum.	Acta primae, p. 248–249
	1530 03 18, Vn [1529 09 27]	Medininkų kleb.	liudijo	not. instrum., test. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 389–391
	1531 07 13, Vn	Plocko žemės not.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 525

124. Motiejus Popekas, Mykolo s. <i>M. Popek de Gniezna</i>	1524 08 10, Vn	vieš. not.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 244
	1524–1525	vieš. not., konsistorijos not., kursorius	paminėtas	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 1735
125. Motiejus Maruševskis <i>M. Maruszewski</i>	1542	Lck vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1762
126. Motiejus Plockietis <i>M. de Plocko</i>	1546 04 02, Vn	vieš. not.	liudijo, surašė ir pasirašė	not. instrum., test. patvirtinimas	LM–29, nr. 94; LKD, nr. 1746
127. Motiejus Kresliovskis / Krestovskis, <i>M. Krzesłowski / Krzestowski</i>	1555 [1515 04 13, Vn]	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas., Vn vysk. kanc-jos not.	liudijo, surašė	fundac. kopija	BCzart. 1777/IV, p. 280–282; Acta primae, nr. 7[5]
	1569	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.; Vn kapit. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 1830
128. Motiejus Varšuvietis <i>M. Pauli de Warsavia</i>	1555 [1515 04 13, Vn]	vieš. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė	fundac. nuorašas	BCzart. 1777/IV, p. 280–282; Acta primae, nr. 7[5]; Klovas, p. 389; LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 115–116
129. Paulius Pšasnišietis, Jono s. <i>P. de Przasznisch</i>	1490 11 08, Varniai	vieš. apašt. ir imp. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė	test.	CM, nr. 73 LKD, nr. 1871
	1499 04 25, Luokė	vieš. apašt. ir imp. not., Plocko vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	LM–37, nr. 87.1
	1501 04 25, Medininkai	Žm vysk-jos kan.	liudijo	donac.	CM, nr. 93
	1503 03 08	Žm vysk-jos ofic.	liudijo	fundac.	CM, nr. 98
	1512 05 16	Žm vysk-jos ofic. ir vik.	liudijo	fundac.	CM, nr. 113
130. Paulius Blonietis, Alberto? s. <i>P. de Blonie</i>	1497 03 15, Vn	vieš. not., Pozn. vysk-jos dvas.	dalyvavo	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 197–198; CV, nr. 445
	1509 01 19	Nestaniškių kleb.	liudijo	teismo protok.	LKD, nr. 1874
131. Paulius Trakiškis <i>P. de Troki</i>	1511 08 27, Vn	vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	not. instrum., test. transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 232–234
	1519 03 23	vieš. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum.	Rowell2014, p. 41
	1520 08 01, Vn	vieš. not.	surašė	fundacija	Klovas, p. 390; LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 131–131v; LKD, nr. 1886

132. Paulius Hircinas <i>P. Hircinus de Cauna</i>	1522 04 01, Kaunas	vieš. not., Vn vysk-jos dvas., laisvųjų menų bak.	liudijo	not. instrum., donac.	BCzart. 1777/IV, p. 330–333; LKD, nr. 1888
	1528	vieš. not.	liudijo	not. ins- trum., test.	LMAVB RS, f. 256, b. 1030, l. 1–6
	1531 03 08, Karmėlava	vieš. not., Vn vysk-jos dvas., laisvųjų menų bak.	liudijo	test.	BCzart. 1777/IV, p. 404–406
133. Paulius Gardiniškis, Mikalojaus s. <i>P. de Grodna</i>	1525 04 03, Vn	vieš. not.		pardavimo raštas	LMAVB RS, f. 6–129; LKD, nr. 1891
134. Paulius Kuleša <i>P. Kulesza</i>	1526	Lck; vieš. not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 1896
135. Paulius Branskietis, Morkaus s. <i>P. de Bransk</i>	1530 11 07– 1560 02 12	vieš. apašt. not., Lck vysk-jos dvas.	paminė- tas	—	LKD, nr. 1899
136. Paulius Vengras Slomnikietis <i>P. Ungarus, de Slomnyky</i>	1541 03 11– 1555 12 27	Lck vysk-jos kanc- jos not., Janovo bažn. ir kopl. prep.	paminė- tas	—	LKD, nr. 1907
137. Paulius Liublinietis <i>P. a Lublin</i>	1541 04 27	Lck vysk-jos kanc- jos not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 1905
138. Paulius Pavel	1564 10 18	vieš. not., Lck vysk-ja	paminė- tas	—	LKD, nr. 1937: LM–51, nr. 82
139. Petras Roizijus Mauras <i>P. Roisius Maureus</i>	1562 10 05, Vn	vieš. apašt. not. valdovo not.	liudijo ir pasirašė	not. instrum., sutartis	AGAD, perg. 5498; LKD, nr. 2024
140. Pranciškus Leoninas Lvovietis <i>F. Leoninus</i>	1518 11 06, Volpa	Vn vysk. kancl., not.; Lv kan.	liudijo	Lck vysk. raštas	Acta primae, nr. 44[39]; LKD, nr. 2041
141. Pranciškus Kričkovskis <i>F. Krzyskowski</i>	1547 08 01	Bonos not., Nauja- dvario kleb.	paminė- tas	—	LKD, nr. 2043
142. Pranciškus Srednickis, Lauryno s. <i>F. Średnicki</i>	1559 04 12 1561 05 23	vieš. not. vieš. not.	paminė- tas patvir- tintas	—	LKD, nr. 2045 LKD, nr. 2045

143. Rapolas Frankovskis <i>R. Frankowski</i>	1550 10 20	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2053
144. Saliomonas (Salomonas) Čiškovskis, Alberto s. <i>S. Czyszkowski</i>	1522 07 11, Vn	vieš. apašt. not., Plocko vysk-jos dvas., Vn kapit. not.	davė not. priesaiką	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 74; Kurczewski 3, p. 11
	1522 07 18, Vn	Vn kapit. not. Vn katedros altaristas	prisista- tė, surašė	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 78
	1522 07 11– 1524 10 28; 1525 09 30– 1527 02 15	Vn kapit. not.	surašė, liudijo, paminė- tas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, p. XXVI; Statutai, p. 50–52; LKD, nr. 2057
	1538 06 27– 1539 02 23	Vn vysk. rašt.	paminė- tas	—	LKD, nr. 2057
	1539 08 24, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas., Vn kapit. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 441–445
145. Sebastijonas <i>S. Radwaniski</i>	1551 10 27, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 90–93
146. Serafinas Jonaitis <i>S. Joannes de Crzesko</i>	1524 03 29, Alytus	vieš. apašt. not., Kr dvas.	surašė	transumptas, fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 362–364; Klovas, p. 390: LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 156–157v
147. Stanislovas Venetas <i>S. Venetus / Wenatek</i>	1501 01 20, Vn	pavaduojantis val- dovo not., Suražo kleb.	surašė	donac.	LKD, nr. 2187; CV, nr. 479; Acta primae, nr. 33[29b]
	1501 02 05– 1501 11 10	valdovo not.	paminė- tas	—	LKD, nr. 2187; ASąskaitos, p. 138, 256
	1501 08 28, Gardinas	valdovo not.	surašė	donac.	CV, nr. 504; Acta primae, nr. 32[29a]
148. Stanislovas Petraitis <i>S. Petri</i>	1506 01 09, Širvintos	vieš. apašt. imp. not., Vn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	donac.	Klovas, p. 387: LMAVB RS, f.3–74
	1506 07 17, <i>in Broszy</i>	vieš. apašt. imp. not., Vn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	donac.	Klovas, p. 387: LMAVB RS, f. 3–75

149. Stanislovas Drozdovskis <i>S. de Drozdowo</i>	1512 11 03 1517 08 24, Vn 1520 03 01, Svyriai	vieš. apašt. not. Plocko vysk-jos dvas. vieš. apašt. not. vieš. apašt. not. Plocko vysk-jos dvas.	liudijo surašė surašė	not. instrum., test. donacija not. instrum., test.,	AR, XV, t. 11, pl 26 Klovas, p. 389; VUB RS, f. 72, b. 1819; LKD, nr. 2218 BCzart. 1777/IV, p. 219–222
150. Stanislovas Varšuvietis, Petro s. <i>S. de Varschovia</i>	1512 11 03, Zelva	vieš. apašt. not., Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., test. patvirtinimas	AGAD, perg. 7454; nuorašas AR, XV, t. 11, pl 26
151. Stanislovas <i>S. de Carezewicz</i>	1514 05 30, Medininkai	vieš. not.	liudijo	fundac.	CM, nr. 117
152. Stanislovas Bierunskis, Stanislovo s. <i>S. Bierunski</i>	1517 11 02 1527 06 19 1550 08 18	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas. Lck vysk-jos gen. ofic. ir vik. karaliaus sekret.	paminėtas liudijo paminėtas	— vyskupo dok. —	LKD, nr. 2219 LKD, nr. 2219 LKD, nr. 2219
153. Stanislovas Krokuvietis (II) <i>S. Cracoviensis</i>	1520 12 13, Volpa 1524 11 16, Lebedžiai	Lck vysk-jos aktų rašovas ir not. vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas., kurijos not.	surašė ir pasirašė liudijo, surašė, pasirašė	fundac. not. instrum., vysk. dok.	LMAVB RS, f. 3–86; BCzart. 1777/IV, p. 314–316 BCzart. 1777/IV, p. 359–360; LKD, nr. 2246
154. Stanislovas Kusovskis <i>S. de Cussowski</i>	1521 05 13, Vn 1522 05 31, Vn 1525 ir 1526 1527 07 31, Vn	not. ir bylų rašovas vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas. Vn kapit. not. pavaduojantis Vn kapit. not.	surašė surašė ir pasirašė surašė paminėtas	fundac. transumptas not. instrum., fundac. Vn kapit. prot. Vn kapit. prot.	BCzart. 1777/IV, p. 242–243 BCzart. 1777/IV, p. 323–327 Statutai, p. 53 Kurczewski 3, p. 28
155. Stanislovas Gnieznietis <i>S. de Gniezna</i>	1522 04 22, Zarasai (1522 05 31, Vn) 1522 11 16, Vn	vieš. not., bylų auditorius vieš. not.	liudijo liudijo	not. instrum., fundac. not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 323–327 BCzart. 1777/IV, p. 327–328; Acta primae, nr. 63[57]; LKD, nr. 2240

156. Stanislovas Komorovskis, Jokūbo s. <i>S. Komorowski</i>	1522 09–	vieš. apašt. not., Vn vysk-jos dvas.	ruošė tran- sumptus	Vn vysk-jos vizitacijos knyga	Acta primae, nr. 39[34]; LKD, nr. 2235
	1526 04– 1528 09 24	Lck vysk. kurijos not.	paminė- tas	—	Acta primae, p. XXXIII, nuor. 47; LKD, nr. 2235
	1530–1549	Vn vaiv. rašt. ir sekret.	tarnavo	—	Dingę, p. 90
	1532 07 02, Vn	Vn kurijos vieš. not.	dalyvavo ir liudijo	donac. pa- tvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 410–411
	1536–1537	kancl. atstovas bylose	tarnavo	—	Acta primae, p. XXXIII, nuor. 47
	1539 11 29, Geranainys	Utenos kleb., vieš. apašt. not., Vn vysk-jos dvas., kancl. rašovas ir <i>scriba secretus</i>	liudijo, surašė	kanclerio test.	LMAVB RS, f. 43, b. 202, l. 194–197v; Acta primae, Prie- dai, nr. 29
	1546–1547	karališkasis rašt.	—	—	LKD, nr. 2235; Acta primae, p. XXXIII, 47
	1550 06 21, Petrakavas	vald. sekret., Žiež- marių vald.	surašė ir pasirašė	dovanojimas	LM–1, nr. 141
1550 12 26, Kr	vald. sekret. (iki 1553), Žiežmarių valdytojas	surašė	privilegija	AGAD, perg. 7671	
157. Stanislovas Jonaitis <i>S. Joannis de Plonysk</i>	1523 05 15, Panemunė	vieš. not.	surašė	test.	Klovas, p. 390: LMAVB RS, f.6–125
158. Stanislovas Obolčietis <i>S. de Obolcze</i>	1528 04 04, Vn	vieš. apašt. not., Vn vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 383–384; Klovas, p. 391: LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 167–168; LKD, nr. 2254
159. Stanislovas Bžuminas <i>S. Brzumin</i>	1528 09 24, Lck	vieš. not. Pozn. vysk-jos dvas.	liudijo	Lck vysk. aktas	LKD, nr. 2257
160. Stanislovas Vengrovietis, Andriejaus s. <i>S. Andreae de Vqgrow</i>	1534 06 23	vieš. apašt. not., Lck vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 427–429; LKD, nr. 2261
	1534 11 09	—	liudijo	Vn kapit. sutartis	LKD, nr. 2261
	1536 03 27, Vn	kanc-jos not.	liudijo	Vn vyskupo raštas	BCzart. 1777/IV, p. 436

	1537 06 20– 1560 01 9/10	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2261
	1540 11 15, Vn	vieš. not.	liudijo ir surašė	not. ins- trum., test. patvirtini- mas	BCzart. 1777/IV, p. 452–456
	1543 03 09, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart., perg. 1221; BCzart. 1777/IV, p. 456–459
	1549 07 13– 1556 01 15	Vn vysk-jos kon- sist. prok.	paminėtas	—	LKD, nr. 2261
161. Stanislovas Pelka, Motiejaus s. S. Mathie de Lovicz	1538 10 24– 1541 03 14	Lck vysk-jos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2266
	1541 12 10	—	surašė	fundac. aktas	LKD, nr. 2266
	1542 07 13	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2266
	1543 08 27	test. vykdytojas	paminėtas	test.	LKD, nr. 2266
	1544 12 01	—	liudijo	konsekracija	LKD, nr. 2266
	1553 07 11	vieš. apašt. imp. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2266
162. Stanislovas Liatovičietis, Mikalojaus s. S. Nicolai de Lyathovicz	1541 03 14	vieš. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2272
163. Stanislovas Nepotas (Gardiniškis) S. Nepos de Grodna	1547 03 02	vieš. not.	paminėtas	vyskupo dok.	LKD, nr. 2322
	1547 03 15	vysk-jos kanc-jos	paminėtas	—	LKD, nr. 2322
	1549 07 13	ir konsist. prok., Vn kapit. viceprok.			
164. Stanislovas Narkuskis, Gabrieliaus s. S. Gabrielis Narkuski	1559 05 11, Vn	Vn kan.	liudijo	kapit. prot.	LMAVB RS, f. 6–217; Jasas, nr. 566
	1560 05 15, Vn	Lck dekanas, Vn kan.	paminėtas	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 46
	1560 01 18– 1564 03 06	Žygimanto Augus- to sekret.	paminėtas	—	LKD, nr. 2267
	1562 10 05, Vn	vieš. apašt. not., valdovo not.	liudijo ir pasirašė	not. instrum., sutartis	AGAD, perg. 5498

165. Teofilis Trakiškis, Mikalojaus s. <i>T. Nicolai de Troki</i>	1507 12 06, Graužiškės	vieš. apašt. not.	liudijo ir surašė	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 226–227; Klovas, p. 388: LMAVB RS, f. 43, b. 204, l. 89–89v
166. Teofilis Zakročimietis, Alberto s. <i>T. Alberti de Zakroczyn</i>	1513/14 06 10–1519 10 01	Vn kapit. not.	paminėtas, surašė	Vn kapit. prot.	LKD, nr. 2438; Statutai, p. 49–50; Acta capituli, nr. 30, 33
	1522 07 18, Vn	buvęs Vn kapit. not., Nemenčinės kleb.	paminėtas	Vn kapit. prot.	Kurczewski 3, p. 12
	1522–1524	Mažosios Merkinės kleb.	paminėtas	—	LKD, nr. 2438; Acta primae, p. 203
167. Tomas Tarnovietis, Petro s. <i>T. Petri de Tarnow</i>	1503 04 23, Vn	vieš. apašt. not., Kr vysk-jos dvas.	liudijo	donac.	CM, nr. 99
168. Tomas Čarnkovietis, Jokūbo s. <i>T. Jacobi Czarnkow</i>	1528 07 18, Vn	vieš. apašt. not. Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	fundac. patvirtinimo transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 261–264
	1529 07 05, Vn	vieš. apašt. not.	surašė ir pasirašė	not. instrum., vysk. patvirtinimas	LKD, nr. 2455: LMAVB RS, f. 6–140
	1529 09 03, Panemunė; 1529 09 10 Vn	kanceliarijos not., vieš. apašt. not. Pozn. vysk-jos dvas.	surašė ir pasirašė	not. instrum., vysk. patvirtinimas	AGAD, perg. 7559; 7560 AGAD, AR XI, s. 57, l. 3–6
	1529 10 21, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., transumptas	BCzart. 1777/IV, p. 386–387
169. Tomas Pultuskietis, Motiejaus s. <i>T. de Pultusko</i>	1533 09 01	Plocko vysk-jos dvas.	paminėtas	—	LKD, nr. 2457
	1559 10 20– 1560 07 05	Lck vysk-jos ofic. ir gen. vik. <i>in spirit.</i>	paminėtas	—	LKD, nr. 2457
	1533 09 01– 1561 10 15	vieš. apašt. not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2457
	1541 05 04	Lck vysk-jos kancelijos not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2457
	1545 01 05– 1561 07 07	Lck konsist. bylų not.	paminėtas	—	LKD, nr. 2457

170. Tomas S(k)arbskis <i>T. Sarbski / Skarpski</i>	1558 04 28	not. vienai bylai	paminētas	—	LKD, nr. 2464
	1562 06 26, Vn	vieš. not.	surašē ir pasirašē	sprendimas	BCzart. 1777/IV, p. 516–517
	1569 05 17–1569 05 25	Vn kapit. prok. ir konsist. instigatorius	paminētas	—	LKD, nr. 2464
171. Vaclovas Čirka, iš Valkavisko <i>V. Czyrka de Wolkowisko</i>	1509, Kr	vieš. apašt. imp. not., Kr vysk-jos dvas.	gavo įgaliojimus	admisija	Knapek, p. 272
	1509–1511, Kr	Kr oficiolo kanceljos not.	—	—	Knapek, p. 273
	1511–1513	studijos Romoje	—	—	Knapek, p. 273
	1513–1515, 1524–1528	Gn arkivysk. kanceljos not.; arkivysk. sekret.; kurijos not.	—	—	LKD, nr. 2491; Knapek, p. 273
	1520 11 27, Vn	Vn kan.	įvesdintas	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 43; Kurczewski 3, p. 10
	1534 07 22, Vn	Vn kan., kapit. prok.	liudijo	not. instrum., sutartis (<i>contractus</i>)	LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 9; LKD, nr. 2491: LMAVB RS, f. 43, b. 203, 262–265
172. Vaclovas Mikalojaitis Maišiagališkis <i>V. de Moyschogola</i>	1522 05 31, Vn	Vn vysk-jos kurijos bylų prok.	liudijo	not. instrum., fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 323–327
	1522 07 14, Vn	vieš. not.	liudijo	not. instrum., test.	LM–12, nr. 723
	1522 09 05, Vn	vieš. not.	liudijo	Vn kapit. prot.	Acta capituli, nr. 99
	1526 04 07, Daugėliškis	vieš. apašt. not., <i>vero secreti not.</i>	surašē	fundac.	BCzart. 1777/IV, p. 371–373; Klovas, p. 390: VUB RS, f. 5-F126-31934, l. 2–3v
	1535–1539	Vn vaiv. lot. sekret.	tarnavo	—	Dingę, p. 90
173. Vaclovas Poboras <i>V. Pobory</i>	1522 06 25, Vn	not.	surašē	test. patvirtinimas	BCzart. 1777/IV, p. 345–347
174. Vincentas Biskupicietis, Simono s. <i>V. Simonis de Biskupi</i>	1534 07 22, Vn	vieš. apašt. not., Gn vysk-jos dvas.	surašē ir pasirašē	not. instrum., sutartis (<i>contractus</i>)	LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 9; LKD, nr. 2530: LMAVB RS, f. 43, b. 203, 262–265

ACTIVITIES OF NOTARIES PUBLIC IN THE DIOCESES
OF THE GRAND DUCHY OF LITHUANIA
IN THE 16TH CENTURY

Inga Ilarienė

Summary

This is a research of the notaries public as a corporate group. The research deals with the issues pertaining to the existence of a certain network of notaries public in the dioceses of Vilnius, Samogitia, and Lutsk in the Grand Duchy of Lithuania and their correlation in the space of notaries public of the province of the archdiocese of Gniezno in the 16th century.

The period under investigation is chronologically enframed by two dates. The first conditional date is 1501 which marks a stage in the maturity of the notarial system when the clergymen of the GDL started being awarded the honorary title – Count of the Sacred Palace of Lateran (*comes apostolicus*) accompanied by the right granted by the Pope to delegate notaries public (the Emperor could also award the title of the count of the palace). The said right was usually exercised by bishops, church officials, and notaries general. 1515 is considered an interim important date in the research as this was the year when the statutes of local dioceses of the Grand Duchy of Lithuania were drawn up and the first wording of Vilnius cathedral chapter statutes, for the first time mentioning the participation of the notary public in the life of the chapter and his functions, was carried out. The second date is 1566 – the year when the Second Statute of Lithuania legitimized the activities of notaries public on the national level throughout the GDL. The said dates mark the dynamics and spread of the notarial system – introduced through the institution of the Church, the function of the notary public gradually entered the sovereign's chancellery, noblemen, following the example of the sovereign, started using the services and notaries public gradually found their way to municipal institutions of towns and cities. The codification dates of the two separate structures of government – the church and secular authorities – can be equally applied to mark the development stages of the notarial system as they indicate the process of notary public participation in both – the church and state government institutions.

The utility register of notaries public (see the Annex) containing the list of all notaries public that were in operation in the territory of the GDL from the early 16th century to 1566 was employed as a means of visualization of the research object, namely the activities of notaries public. Based on the provisional data, there were 174 notaries public. The register offers references to notarial documents drawn up by the said persons as well as written sources pertaining to notarial activities which represent the directions and sphere of such

activities; the inserted records witness functional dynamics of notaries public. Place-names pertaining to document issuance serve as indicators of the locations where the notaries public of the dioceses operated and reveal their mobility within a particular diocese. The topic-related sub-chapters of the article include *Reception of the Notarial System in the Grand Duchy of Lithuania, Public Service and Private Relations, Was it Easy to Become a Notary Public, Service of Notaries Public in the Dioceses: Notaries Public of Cathedral Chapters, Consistories, and Curiae*.

Sporadic local and institutional activities could be named as the peculiarities of the institutional activities of notaries public. The activities of notaries public and their career steps offer a vivid picture of both vertical and horizontal dynamics of the notarial service. It can be stated without hesitation that notaries public were active players in the dissemination of written culture that contributed to the development of legal consciousness in the GDL society. The 1st half of the 16th century is the period of prosperity of the notarial system marked by the spread, dissemination, and establishment of notaries public in both church and secular institutions.